

1. KAŻDY (14067) pron

każdy (13015 + 1 errata), **kożdy** (1051 + 1 kust) **kuždy** (1); koždy *ListRzeż*, *PatKaz I* (16), *PatKaz II* (3), *PatKaz III* (40), *BierRozm* (2), *LudWieś* (3), *KochCzJan*; każdy: koždy *MetrKor* (34 : 3), *BierEz* (8 : 73), *OpecŻyw* (52 : 4), *FalZioł* (410 : 33), *KłosAlg* (15 : 11), *LibLeg* (51 : 17), *WróbŻółt* (4 : 2), *RejPs* (238 : 11), *RejRozpr* (64 : 2), *LibMal* (2 : 3), *RejJóz* (104 : 3), *RejKup* (191 : 5), *HistAl* (10 : 8), *Diar* (75 : 3), *GliczKsiąż* (119 : 52), *LubPs* (389 : 3), *GroicPorz* (109 : 7), *KrowObr* (57 : 118), *Leop* (182 : 64), *UstPraw* (51 : 18), *RejZwierz* (220 : 2), *OrzRozm* (4 : 56), *BielKron* (597 : 2), *KwiatKsiąż* (49 : 1), *Mącz* (189 : 33), *OrzQuin* (6 : 43), *SienLek* (27 : 59 + 1 kust), *LeovPrzep* (24 : 1), *HistRzym* (74 : 1), *RejPos* (1564 : 1), *RejZwierz* (857 : 3), *HistHel* (11 : 3), *Strum* (22 : 4), *BiałKaz* (17 : 2), *CzechRozm* (155 : 1), *PapPrPan* (141 : 3), *KochPs* (40 : 1), *SkarŻyw* (137 : 1), *ZapKościer* (49 : 14), *MWilKHist* (4:5), *StryjKron* (45 : 4), *KochPhaen* (9 : 1), *ReszPrz* (51 : 1), *ReszHoz* (7 : 2), *ReszList* (21 : 2), *GórnRozm* (79 : 2), *AcReg* (20 : 18); *GostGosp* (171 : 1), *OrzJan* (10 : 11), *RybGęśli* (3 : 1), *WujNT* (421 : 4), *JanNKar* (17 : 7), *SarnStat* (662 : 199), *CiekPotr* (17 + 1 errata : 1), *CzahTr* (24 : 46), *GosłCast* (17 : 1), *SzarzRyt* (4 : 6); każdy : koždy : kuždy *ZapWar* (24 : 2 : 1).

a jasne (w tym 209 r. błędne znakowanie); -o- (305), [-ó-].

sg m N każdy (4666). ◇ G każdego (1169); -ého (145), -ego (7), -(e)go (1017); -ego *MurzHist* (1), *Strum* (1); -ého : -ego *BiałKat* (7 : 3), *KochPs* (1 : 2). ◇ D každému (1797); -ému (135), -emu (32), -ęmu (3), -(e)mu (1627); -emu *MurzHist* (1), *MurzNT* (1), *OrzQuin* (6), *BiałKat* (7), *Strum* (1), *KochTr* (1); -ému: -emu *OpecŻyw* (3 : 1), *KochPs* (1 : 5), *SarnStat* (100 : 7), *GosłCast* (4 : 2); -emu, -(e)mu : -ęmu *MurzNT* (1 : 2), *KwiatKsiąż* (6 : 1). ◇ A każdy (864), każdego (720), každého (1); -ého : -eho *RejKup* (3 : 1); ~ -ého (51), -ego (4) *MurzHist*, *MurzNT* (3), -(e)go (665). ◇ G a. A każd(e)go (28). ◇ I każdym (218), każd(e)m (15); -(e)m *ZapWar*, *PapPrUp*; -ym : -(e)m *RejPs* (1 : 5), *RejKup* (3 : 4), *BibRadz* (4 : 2), *RejZwierz* (21 : 1), *BudBib* (1 : 1). ◇ L każdym (349), każdym (34); -em *RejPs* (6), *RejKup* (3), *MurzNT*, *BudNT* (3), *ModrzBaz* (14); -ym : -em *ZapWar* (1 : 1), *FalZioł* (2 : 1), *GliczKsiąż* (2 : 2), *GroicPorz* (7 : 1), *BibRadz* (5 : 1), *BudBib* (4 : 1); ~ -em (1), -(e)m (33). ◇ V każdy (307). ◇ N a. V każdy (3). ◇ f N każdã (574); -ã (512), -a (5), -(a) (57); -ã : -a *OpecŻyw* (2 : 1), *GliczKsiąż* (4 : 1), *RejZwierz* (47 : 1), *WujNT* (24 : 1), *PudłDydo* (1 : 1). ◇ G każdéj (522), każdy (7), każdyj (1), każdé (1) *OpecŻyw*; -éj : -y *DiarDop* (6 : 1), *Leop* (1 : 1), *Mącz* (24 : 1), *ZapKościer* (1 : 1), *GrabowSet* (3 : 1), *SarnStat* (39 : 1); -yj : -y *MurzOrt* (1 : 1); ~ -éj (67), -ej (3), -(e)j (452); -ej *BiałKat*; -éj : -ej *KochTr* (2 : 1), *SarnStat* (33 : 1). ◇ D każdéj (121), każdyj (1) *MurzOrt*; -éj (19), -ej (1) *JanNKarGórn*, -(e)j (101). ◇ G a. D każdéj, (2); -éj (1), -(e)j (1). ◇ A każdã (467) [w tym: -a (3), -am (1), -om (1)]. ◇ I każdã (52) [w tym: -a (1)]. ◇ L każdéj (480), każdyj (1) *MurzNT*, każdy (1); -éj : -y *Mącz* (3 : 1); ~ -éj (56), -(e)j (424). ◇ V każdã (6); -ã (4) *MWilKHist*, *ArtKanc* (2), *RybWit*; -a *BielKron* (2). ◇ n N każdé (327); -é (30), -e (2), -(e) (295); -e *OrzJan*; -é : -e (1 : 1). ◇ G każdego (498); -ého (32), -ego (1), -(e)go (465); -ého : -ego *OpecŻyw* (2 : 1). ◇ D každému (86); -ému (3) *Oczko*, *JanNKar*, *SarnStat*, -emu (2) *OrzQuin*, *KochPs*, -(e)mu (81). ◇ A każdé (211) [w tym: -ę (2)]; -é (25), -e (4), -(e) (185); -é : -e *Oczko* (1 : 1). ◇ I każdym (25), każd(e)m (10); -ym *PatKaz III*, *FalZioł*, *SeklKat*, *KromRozm III*, *GroicPorz* (2), *Leop* (3), *UstPraw*, *Goski*, *BielKron* (3), *Mącz*, *SienLek*, *GórnDworz*, *RejZwierz* (2), *BielSpr*, *GostGosp*, *SarnStat* (2); -

(e)m *RejPs* (3), *ConPiotr*, *BudBib*, *ModrzBaz*; -ym : -(e)m *BibRadz* (1 : 3), *RejPos* (1 : 1). ◇ *L* każdym (241), *każ(e)m* (17); -(e)m *OrzRozm*, *BudNT* (2), *ModrzBaz* (6); -ym : -(e)m *FalZioł* (2 : 2), *Diar* (4 : 1), *GliczKsiąż* (1 : 1), *LubPs* (8 : 1), *BibRadz* (4 : 1), *BudBib* (3 : 1), *SkarŻyw* (2 : 1). ◇ *V* *každ(e)* (2). ◇ *m a. n G* *každ(e)go* (2). ◇ *I* każdym (1). ◇ *L* każdym (2). ◇ *pl N m pers* *każdzi* (2) *LibLeg*, *Diar*, *každé [obywatele]* (1) *SarnStat*, *subst* *každé* (40); -é (10), -(e) (30). ◇ *G* *każdych* (39). ◇ *D* każdym (8), *každ(e)m* (1) *TarDuch*. ◇ *A m pers* *každé* (5); -é (3), -(e) (2). *subst* *každé* (58); -é (20), -e (1), -(e) (37); -é : -e *SarnStat* (19 : 1). ◇ *G a. A* *każdych* (1). ◇ *I m* *každémi* (12). *f* *každémi* (2) *RejPos*, *SarnStat*, *každymi* (1) *WujNT*; ~ -émi (1), -(e)mi (1). ◇ *L* *każdych* (68).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI – XVIII w.*

1. *Zaimek przymiotny, uogólniający; omnis, quisque, unusquisque Mącz, Calep, Cn; quivis Mącz, Calep; aliquis, singulus Mącz, Cn; quilibet Calep, Cn; unusquibet Calep; privus Cn (13894) :*

A. W funkcji właśczej; wskazuje, że w danym zbiorze uwzględnia się wszystkie jego elementy lub jakikolwiek dowolny jego element [w tym: przy częściach mowy z wtórną funkcją rzeczownikową: przy przymiotniku (464), przy imiesłowie (181); dodatkowo z innym zaimkiem (659)] (7178) : a *stharofthowye* *moczny* *bąda* *kazdego* *zlodzyeya* *moczą* *pana* *szwego* *poymacz* *y* *obyelzycz*. *MetrKor* 34/134v (12); *ListRzeż w.* 24; *March*¹ A4v; *Przyzedł máiąc rozum* *prętek*: *Mędrzec* *ochotny* *w* *rozumie*/ *Máiąc* *bácność* *w* *kożdym* *flowie* *BierEz* E2v (12); *ij* *każdą* *blizna* *ij* *rana* *zafie*/ *fie* *otworzyła* *OpecŻyw* 140 (17); *OpecŻywSandR* *nlb* 6 (2); *thedy* *wkusdem* *shadzie* *bada* *myely* *takowe* *prawne* *volne* *postapy* *yakye* *nalyesha* *wedlye* *prawa* *kassdego* *ZapWar* 1548 *nr* 2669 (11); *PatKaz I* 1 (10); *PatKaz II* 33 (2); *PatKaz III* 92 (22); *Ato* *połpolicie* *znamię* *ieft* *przi* *każdym* *powietrznem* *zarażeniu*. *FalZioł* V 66v (112); *BielŻyw kt* (14); *BielŻywGlab* *nlb* 11; *GlabGad* A4v (17); *Gdzież* *więc* *krol* *z* *fwiebody* *fwey* *kazał* *każdemu* *okrczonemu* *fuknię* *nową* *z* *fukna* *ktore* *był* *dał* *z* *polłki* *przywiefc*. *MiechGlab* 87 (3); *KłosAlg* F4v (4); *KlerWes* A2; *ayfz* *ym* *rofzkazuye* *wfzfzftkym* *zebi* *flyak* *panyfthwa* *Lithewfzkyego* *traczyly* *a* *kv* *barv* *y* *na* *yne* *myefcza* *Koroni* *polfzkyey* *korzifcz* *kazdam* *pedzyly*. *LibLeg* 11/134v (21); *March*³ V5; *WróbŻołt* ff8v; *Prozen* *będzie* *káždey* *rozmaítey* *pokufy* *y* *powietrza* *zaráżonego* *RejPs* 136 (136); *ComCrac* 11v (2); *RejRozpr* Av (13); *ConPiotr* 30v (2); *LibMal* 1544/87; *LudWieś* B3v; *SeklWyzn* 2 (4); *Rozmyflcie* *fie* *wzdy* *na* *to*/ *że* *Bog* *fprawiedliwy* *Nie* *rad* *patrzy* *na* *krzywdę*/ *wie* *to* *každy* *żywy* *RejJóz* B2 (32); *SeklKat* F (2); *RejRozm* 393 (3); *Bofom* *chodzył* *wkazdy* *pyątek* *Od* *miefopuft* *aż* *do* *fwiątek*. *RejKup* g5 (29); *HistAl kt* (6); *KromRozm I* A2v (6); *MurzHist* H (2); *á* *tych* *włáfności* *wkałzdem* *ięzyku* *ieft* *dośyc*. *MurzNT* 12 *marg* (2); *fktorych* *by* *się* *mogło* *okazać* *iaki* *dźwięk* *každyi* *litery* *ieft* *MurzOrt* Bv (3); *gdźye* *częfto* *á* *máło* *nye* *ná* *káždy* *Syem* *ftátutá* *odmyenyáya*. *KromRozm II* bv (8); *KromRozm III* A2 (13); *Ci* *niechaj* *się* *rozdzielá* *na* *troje* *po* *jedenaście* [...] *i* *každe* *jedenaście* *aby* *siedzieli* (i) *sądzili* *osobno* *Diar* 95 (32); *DiarDop* 99 (15); *BielKom* *nlb* 3 (10); *Te* *rzeczy* *ma* *pámyyətáć* *rodzic* *koždy* *gdy* *chce* *mámkę* *do* *dzyecyęcya* *fwego* *chowác*. *GliczKsiąż* D6 (68); *Iáko* *Pan* *ieft* *miłościwym* *Bogym* *káždemu* *wiernie* *pokuthuięcemu* *LubPs* Tv *marg*; *A* *coż* *po* *tym* *gdy* *y* *s* *tám* *tađ* *możność* *ręki* *twoyey*/ *Wywyedzye* *mye* *s* *káždey* *tákyey* *zákrytości* *moyey* *LubPs* ee; *Gdyż* *piłmo* *fwięte* *zgodne* *w* *káždym* *puncyku* *znałz*. *LubPs* gg2 (192); *GroicPorz* B4 (35); *GroicPorzRej* C3v; *SeklPieś* 20 (4); *Alexánder* *Papiefz* *wftháwił* *koždey* *niedziele* *w* *kościelech* *Sol*/ *y* *Wodę* *święconá*/ *áby* *fie* *wierni* *kropili*/ *dla* *odpułztzenia* *grzechow*

powfzednich *KrowObr* 70v (61); Iż Pánu nie dufamy/ á v fwiátá tego/ Szukamy káždey rády y rátkunku fwego. *RejWiz* 55v; A ná głowie ná káždey koronę ma z miedzi *RejWiz* 167v; Wnet vpadł defzcz obfity ná zgorzáłá zyemię/ Ze nátychmiałt puściłá zyólek kážde plemię. *RejWiz* 181v (129); Abowiem brzydzi lie Pan Bog twoy tym kthory tákowe rzeczy czyni/ á odwraca lie od káždy niespráwiedliwóści. *Leop Deut* 25/16; Závázáł káždy narod y koźde Kroleŧtwo przylięgá *Leop 3.Reg* 18/10 (79); *OrzList* f2v (2); *UstPraw* Av (35); *LeszczRzecz* A3v; *RejFig* Aa (5); *RejZwierz* A2v (49); *WyprKr* 4 (23); *BibRadz* *2 (95); *BibRadzBaz* ktv; *Goski* *2 (2); *OrzRozm* A2v (28); á przypáŧz káždy máž miecz do biodr fwych *BielKron* 34v; Ten Linus [...]. Vŧtáwił áby kážda płęc żeńŧka głowę závijałá *BielKron* 145v; Gorá Taurus w Azyey/ ktorey ieŧt wzdłufz dwádzieŧciá ŧłopniow álbo gráduŧow/ w káždy gradus mil ŧzełnaŧcie lieżá. *BielKron* 461 (131); Y tyliác inŧzych tym podobnych mieyfć/ ná káždey karćie w Bibliiey ieŧt. *GrzegRóżn* C3v (4); Kazda rzecz póŧpolita fwoiá ŧprawá ŧtoi *KochSat* B3v (2); *KwiatKŧiż* Gv (8); In coenas singulas consumo assem, Ná koźdą wieczerzá. *Mącz* 167a; Optimus quisque loquebatur, [...] Naylepfzy káždy tákże mowił. *Mącz* 266d (42); koźde niewółŧtwo/ iákoby rzekł Kŧięŧtwo/ przeciwo Defzpotowi/ to ieŧt/ przeciwo Kŧiáżęćiu fwemu/ woynę wiedzie przyrodzoná. *OrzQuin* Qv (32); *Prot* Av (7); *SarnUzn* B (4); Ná káždy [*kust*: koźdy] bol oczu *SienLek* 64; Dryakiew náprzećiw koźdemu iádowi y trućinie bárzo dobra *SienLek* 156 (32); ktorzy káždą liczbę ŧiodmá zá známienitá y ŧwiętá mieli v ŧiebie *LeovPrzep* H4 (10); iákimi doŧtoieńŧtwy/ iákimi błogoŧłáwieńŧtwy chce vbłogoŧłáwić y ozdobić káždego tákiego fwego wiernego. *RejAp* 25 (178); ábowiem náŧz Polak/ by iedno kęs z domu wyiechał/ wnet niechce ináczey mowić iedno tym ięzikiem gdzie troŧzkę zmieŧzkał/ iefli był we Włóŧzech/ tho zá káždym fłowem *Signor GórnDworz* F2 (53); á potym do poŧrzodku Kołá/ który zowá *Centrum*, wiedz Linié proŧté z káždego kątá. *GrzepGeom* E4v (22); *HistRzym* 14 (31); A żaden rzec nie moźe Pánu fwemu/ przecz on ták rownie káždemu/ w tey winnicy fwoiey prácuiaćemu/ iednáką zapłátę zoŧtáwować raczy *RejPos* 58v; A thákież lie to wŧzytko dzyeie y nád káždem kroleŧtwem/ y nád káždym narodem fwiátá tego. *RejPos* 244 (698); *RejPosWiecz*² 96; *RejPosWiecz*³ 99; Zywię ia/ mówi Iehowá Bog/ mnie będzie koláno kážde klękáło/ y káždy ięzyk przyŧięgał *BiałKat* d2 (45); *BielSat* D (5); *Grzegŧm kt* (3); *HistLan* Ev (3); *KuczbKat* 10 (14); Nuż zálię ázałz to nie roŧkoŧz wiedzieć przyrodzenie káždego źwirzátká/ káždego ptałzká/ káždego drzewká/ káždego ziołká/ s czego lie moźe y goŧpodárłtwa wiele náuczyć/ y w przygodzie wždy ŧobie czáŧem pomoc *RejZwierc* 112v; ktoby lie chciáł dopitawáć do niego á ŧzukáć ŧwiętych drog/ náuk á poŧtepkow iego/ to iuź heretyk/ to iuź tego mieczem/ ogniem/ klátwą/ dzwoniem/ y káždym kŧtałtem przeŧłádowáć. *RejZwierc* 192 (292); *RejZwiercTrzec* Aaa2v; *BielSpr* b3 (33); *WujJud* B5 (38); *WujJudConf* 13v (17); Abowiem ná then czás káždemu Duchem Boźym náueżonemu/ godzi lie ná fwym mieyfću/ czáfu fwego/ mądrze lie ŧprzećiwić/ á prawdę pokázáć. *RejPosRozpr* c2 (7); *RejPosWstaw* 21 v (10); *BudBib* b3v (114); *HistHel* A (2); *MycPrz* I A (18); *Strum* B3v (8); Inŧtigatory w źiemii/ iuź w káždey ŧpoŧobić. *WierKróć* B2v (7); *BiałKaz* B2 (6); Ale iáko to krzeczy/ W. Mć/ y káždy zboźny z Przedmowy moiey ná ten przekłád wyrozumieć moźe *BudNT przedm* a6 (7); B2; *CzechRozm* Av (45); DAł wam Bog przez mię przykłád s pogáńŧkie⁸⁰ wieká Káždego zlych y dobrych ŧpraw zacnych człowieká. *PaprpPan* Cc3 (16); *KarnNap* Cv (4); Vŧtáwy teź Rzymŧkie zábraniaią białem głowam káždego vrzędu. *ModrzBaz* 49 (121); *ModrzBazBud* ¶16;

ModrzBazStryj ¶2v; *SkarJedn* A2 (20); przyznać iye to musi/ wziąwłzy ná przykład wżystki ciála/ káždé bydle/ álbo káždé drzewo *Oczko* 5 (18); Sługom íwoim íełt łáfkaw: lecz niepobożnemu Srogość íwoię/ bez chyby/ okaże káždemu. *KochPs* 211 (19); *SkarŻyw* A2 (44); wroku ninieyżym polożyć Sto złotych liczby y Monethy Polskiewy każdy zloty licząc po 30 gr. *ZapKościar* 1580/ 13v; a rinty ma dawacz na Kofzdę bołzye czalo po 12 g przełz ízyeląga *ZapKościar* 1585/56 (34); *KochTr* 12 (2); *MWilkHist* G2v; *StryjKron* 155 (14); To naprzod X. K. y káždemu z nim błądzáczemu trzebá mieć ná pilney bácźności *CzechEp* 123 (45); *KochJez* A3v (3); *NiemObr* 23 (33); *KochFr* 115; *KochPhaen* 1 (2); *KochSz* Bv; Mizerny íełt wiek káždého/ Ná tym świećie złófliwého *KochMRot* B3 (3); *ReszPrz kt* (19); *ReszHoz* 125; *ReszList* 153 (3); gdyby íię przyżło wyliczáć/ y końcáby temu nie było/ do íákiego końcá káždý moczýgębá z wydmikuflem przychodzą. *WerGość* 222 (20); *WerKaz* 292 (7); *WerKazPapr* 274; *BielSen* 12; *BielSjem* 19 (5); Ty zmiękczyłz káždého Naftátecznieyżého *KochPieś* 4 (2); *PudłFr* 8 (5); Przyimiż go miłóśnie [...] Káždá dułzo wierna *ArtKanc* A15v (29); *BielRozm* 9 (2); *GórnRozm* A (23); *KmitaPsal* A4; *KochProp* 16; *KochWr* 29; *Paprup* A2v (12); *ZawJeft* 46; Proszę tedy WmMM Pana zebys Wm MMP. ywtym ykazdym przypadku moim radą y pomocą byđz raczeł *ActReg* 14 (14); *Calep* 12b (8); *GostGosp* 1 (99); Co było łatwie znać/ nietylko w woiennych rotách/ y w Seymowych ziązdach/ ále w káždym íego gđzie Pánem był domu *GostGospSieb* +3v (4); *GrochKal* 17 (2); *Phil B* (15); *GórnTroas* 19 (5); *KochCz* A4v (2); *GrabowSet* B3v (9); ten zásię/ co to nim/ íáko byđłem kożdą bitwę/ káždé oblężenie záłtáwiáią/ czegoby nieuczynił? *OrzJan* 37 (3); *WyprPl* Cv (3); *LatHar kt* (55); *KołakCath* B4v (2); *KołakSzczęśl* A2v (3); *RybGęśli* Dv; Potymem widział rzefzą wielką [...] z káždého narodu y pokolenia/ y ludzi/ y íęzykow: ítoiącą przed ítolicą *WujNT Apoc* 7/9 (131); *WysKaz* 16 (6); Lepiéy przedsię káždému B. zołtáwić íego włáfnóć: kiedy trzebá kréłki, polożyć íą: kiedy nie trzebá, nie kłáždź. *JanNKar* Ev (12); *JanNKarGórn* D4 (3); Abowiém powinnífmy káždému ták Duchownému/ íáko Swietckíemu poddánému náłżému to trzymáć y reformowáć *SarnStat* 216; tedy táki káždý ták ná drógách íáko y w mieśćiech záłtány/ íól którą powiezie/ tráćić bęđzie *SarnStat* 967 (306); *SiebRozmyśl* D3v (3); *GrabPospR* K3 (6); *KlonKr* D2v (2); *KmitaSpit* A3 (5); *PowodPr* 28 (6); *SkarKaz*)(2 (26); *VotSzl* B4v (8); Dla tego, że káždemu dobremu y káždey Dobrey ná tym należy, nie íedno wyłtepku Ale y podeyżrzenia ítrzedz íię wżelákiego. *CiekPotr* A4 (5); *CzahTr* A2v (15); *GoslCast* 38 (3); *SkarKazSej* 658b (22); *KlonFlis* A4 (7); Íełli tráfi ná Młocká/ młockiem íię przerobi: Káždemu íię ítanowi zgołá przyłpołobi. *KlonWor* 26 (2); *ZbylPrzyg* A4v; Lecz nam tułzy ten vmyłł kóždey cnoty żyżny [!]/ Íż go Oycem názowiem tey nowey oyczyzny. *SzarzRyt* D4 (4).

každy z kogo, z czego [z rzeczownikiem w pl; w tym dodatkowo z zaimkiem (2)] (4): Y wziął Abráhám [...] káždą mężczyżnę z mężow domu Abráhámowego/ y obrzezał ciáło napłtetku ich *BudBib Gen* 17/23; A były ty miáłtá káždé ofobno/ á wypułty ich w około nich/ ták około káždého miáłtá z tych (miáłt). *BudBib Ios* 21/42 (3); BAdźciełz wdzyęczni od Bogá íego łáłki świętey/ Ze ty kráie ofadza zacnemi Kfiążety/ Ktorzy moźnie odeprzeć mogą tu káždemu/ Ze wżytkich nieprzyiaciół też naymoźnieyżzemu *Paprupan* H4.

každy z kogo, z czego [z zaimkiem w pl] (13): Byś wiedział że ítych káždý ítan Zda íię íobie być wielki pan *RejRozpr* I; *RejKup* y7v; Any twoia rzec kupcziku/ Y kazdy z was rzemiełniku. O íwięćim íię pyłmie pytać *SeklKat* A4; *Leop Num* 32/21; káždé woylko z nich było ná íwoy miefiąc gotowo

BielKron 74 (3); Dołożył też tego Pan w tey Ewányeliey Apostołom swoim/ á potym też káždemu z nas wiernym swoim *RejPos* 134; A z nas káżdá będzie śpiewać śioftrá/ Gaude mater Poloná noftrá. *BielSat* H2v; *RejZwierc* 70 (2); *GórnRozm* Bv; z káždéy z nich [*de quolibet ipsorum*] włoki/ ieden wiárdunek grofzy [...] ná święto przerzeczoné zá dźieśięćinę záplácą. *SarnStat* 187.

každy z czego [z liczebnikiem i dodatkowo z zaimkiem] (2): káżdá rzecz z tych trzech/ ma swoie ciężkości. *LatHar* 317 (2).

W użyciach pl [w tym: przy pl t 9 r.] (194): Gośpodarz przydzie bákáiąc/ W koźde iálli náglądáiąc *BierEz* R3; *OpecŻyw* ktv; Świeży mocź pfi/ krofły kaźde goij *FalZioł* IV 6d (10); bo kaźdzy przyacziele ktorzi dobrze miedzi sobą miefzkayą. będzie koźdj powynien vflifzifzaw[*fzi yz fye*] yemv fortunnie wodzy temv ślie weśfelicz y radowacz. *LibLeg* 10/148v (2); kto go kolwiek potrzebuie będzie wyfliffan/ á wybáwion fkáždych včífkow swoich. *RejPs* 49 (5); *RejJóz* F3v; A tak się kaździ pošłowie do swych wojewod i kasztelanow osobno odeszli *Diar* 61 (2); *LubPs* P2; *GroicPorz* b4 (2); Bo widzę coś młodego/ á w tákich więc głowach/ Bywa Venus ná plácu przy káždych rozmowach. *RejWiz* 39v (3); *Leop Eccli* 49/2 (2); *RejZwierc* 52v (2); *BibRadz* *5v; *BielKron* 112 (4); *KwiatKsiąż* D3 (2); *Mącz* 413d (2); *SienLek* 9v; *RejAp* 93v (3); A pewnie odpádną káźde łufki od oczu iego/ omyłności á márney ślepoty iego *RejPos* 286 (25); A pewnie w kaźdych prošbach wyfluchani będziemy. *RejZwierc* 12; Nic to wolność ftráćić/ nic to vftáwicźney prace vżywáć/ nic tho w káźde śie trudności wdáć [...]/ kiloby nas woithy zwano *RejZwierc* 66v; Pięćnie káždemu gdy dobry s fwey cnoty/ Bywa/ iuź káźde miną go kłopoty. *RejZwierc* 221v (17); *RejPosWstaw* [21²]; *BudBib Num* 18/13 (3); *WierKróć* B3; *BudNT przedm* c4y; A co powiedziałem áby ci śędziowie byli obráni ze wżytkich śtanow/ to dla tego/ áby káźde trzy ofoby fwe⁸⁰ śtanu ludzi śądziły. *ModrzBaz* 92v (3); tyś pan moy/ który wierné swoie Małz ná dobrym baczéniu w káźde niepokoie. *KochPs* 65; IAKo w káždych ile ich kolwiek wyfzło y wychodzi Kfięgach z Drukárni/ omyłki śie w Literach/ y w fyllábach álbo ich przeniefieniu [...] tráfiáią *StryjKron* 792; *ReszPrz* 34; *Paprup* H4v; *GostGospSieb* +4; Bo iáko pošpolftwu miła ieśt wolność/ thák też záfię zbytnia ieśt śzkodliwa/ y vpadkiem bywa Páńftwom káždym. *Phil* M2 (3); *OrzJan* 48 (2); Profzę y prágnę te⁸⁰/ áby káźde tchnienia moię tey nocy [...] na twoię śię chwałę obracály *LatHar* 72 (5); *WujNT kt* (4); Ale káždych gry dozwalamy mieć/ y chcemy áby czás złzedł/ y dla oehłodzenia y ćwiczenia. *SarnStat* 707; Vczyniliśmy poštánowienié/ żeby w káždych źiemiách śędziowie źiemścy byli powinni miefzkáć *SarnStat* 555 [*idem* 930] (76); *SiebRozmyśl* A2; *KlonKr* B; *SkarKaz* 610a.

W połączeniu z liczebnikiem [głównym (10), porządkowym (7)] = co ileś (17): Iako śą zimnicze czwartego dnia. To ieśt ktora człowieka dręczy kaźdego czwartego dnia. *FalZioł* V 53v; *KrowObr* Ss3; A ták vczynili poštánowienie miedzy sobą/ iz ná káźde trzy Miefiące Krolowi Krześcijánŕkieinu fto funtow złotá do onego miáftecźká mieli fkłádáć. *BielKron* 442v (4); Quinquagenis diebus, W piąćidziefiát dni/ álbo ná káždą pięćdziefiát dni/ álbo pięćdździefiát á pięćdziefiát dni. *Mącz* 342d; Quinquennales ludi, Ná koźdą pięć lat zwykłybić śprawowane. *Mącz* 342d (5); *LeovPrzep* 12; *BudBib Lev* 27/32; *ReszList* 146; Rok ma w sobie Mieśięcy 12. Niedziel 52. y dźień ieden. Dni 365. y 6. godzin. Z ktorzych ná káźde cztery látá/ iz ieden dźień przybywa *LatHar* ++7; á ták tylekroć/ ileby gránic popráwić niechćiał y zbraniáł śie/ ma czternaście grzywien przerzeczonéy ftronie/ y także

wiele Sądowi ku zapłaceniu przepásdź w káždé ośm niedziél. *SarnStat* 471; Naprzod táka íeft rola, że kiedy iá orzą, Woły ná káżdym piątym zagonie zdycháią. *CiekPotr* 41.

W połączeniu z „nie” [w tym: „nie” przed przyimkiem (10)] (58): Tu też może być obaczona przyczyna czem[u] nie każdemu człowíeku albo zwierzęciu ízkodzą truciny albo iadowite karmie. *GlabGad* F6; *RejPs* 68v; *RejJóz* L5v; *Diar* 28 (2); *GliczKsiąż* C3v; Rozeznawayćie Duchy/ íepli íą z Bogá á nie koźdemu Duchowi wierźćie *KrowObr* C4 [przekład tego samego tekstu *RejPos*, *WujNT Ioann* 4/1, s. 824 [2 r.], *Yyyyy2v*] (3); *RejWiz* 4, *Leop Deut* 12/13 (2); Abowiem iako niekaźdy głos/ ale tylko ten który dobrze brzmi/ dobrą melodią czyni *KwiatKsiąż* 13; *Mącz* 48ld; *GórnDworz* Q3v; *GrzepGeom* Dv; *RejPos* 64; *BiałKat* 238v; *BielSpr* 46; V nas lepák nie káždy kościół íobie czáły obiera po íwey woley/ ále wízyftki kościoły pewne czáły máią Swiát y Połtow *WujJud* 188; *WujJudConf* 130; *BudBib* 1.Reg 2/33; *MycPrz* I A4v; záífte nie káždy wyftępek [...] nie káзде słowo/ nie káždy wćzynek/ będzíe wyftępkíem przeciw máíeístatowi. *ModrzBaz* 81v (7); *SkarJedn* 158; Iednák ábo nie káżda krwáwa twoiá ráná/ Abo znośna niewola v wdźięcznégo páná7 *KochFr* 95; *KochSz* C2v; *ReszPrz* 10; *PudlFr* 29; Y sílá ínlzych rćeczy mogłćíbým powiedzíeć/ czego podobno nie od káżdegobyś Polaká íyłzál *GórnRozm* B2v (2); *PaprUp* H2; *GostGosp* 1 (6); *LatHar* 129; *KołakCath* B4v; *WujNT* 77 (12).

W charakterystycznych połączeniach: káždy (-a, -e) arcykacerz, arcykapłan (2), artykuł (12), baczny (26), białągłowa (8), bliźni (7), bogobojny (3), bojący się Boga (2), bolączka, bol(enie) (12), boleść, brat (12), bydlę (bydło)(6), choroba (2), ciało (27), cnota (11), cnotliwy (8), cny, część (częstka) (30), członek (28), czł(owi)ek (514), czysty (2), dobry (11), doległość, dom (19), droga (17), drzewo (33), duch (25), (d)ufający (8), dusza (35), dziecię (dzieciątko) (5), frasunek (4), głowa (11), grzech (45), grzesznik (3), grzeszny (8), heretyk (7), język (13), kacerz (4), kapłan (8), karanie (3), karta (4), katoUk, kolano (22), kraina (7), kraj (6), krol (18), krolestwo (30), krześcijanin (chrystyjanin) (31), krzywda (11), książdz (3), księga (10), księstwo (6), kształt (3), litera (4), lud (2), ludzie (6), łaska (3), łza (6), małżeństwo (4), małżonek (3), matka (2), mądrość (5), mądry (6), mąź (30), męzczyzna (25), miasto (49), moc (22), monarcha (2), mowa, myśl (10), nacyja (5), nadzieja (5), narod (67), natura (4), nauka (22), nędza, nędznik (10), nędzny (4), niebezpieczeństwo (niebezpieczność) (61), niecnota, nieczysty, niedostatek (2), niedziela (19), niemoc (18), niemocny, niepobożny, nieprawość (3), nieprzyjaciel (59), nieszczęście (2), niewiasta (5), niewiernik (3), wiewierny (4), noga (4), obrona (9), obywatel (12), ociec (40), oko (7), osoba (18), pan (49), panną, państwo (10), persona (6), piątek (3), pilny, pismo (7), plemię (2), płeć (żeńska) (3), pobożny (17), pociecha (17), pocieszenie (2), poczciwy (5), poddany (17), poganin, pogoda, pokolenie (24), pokusa (2), pokutujący, Polak (5), pomoc, pomsta, pomyślenie (zamyślenie) (2), porządek, posługa, postąpienie (6), postępek (19), powiat (38), powinność (7), pożytek (2), praca (7), prawda (2), prawo (19), proszący (2), prośba (5), przełożenstwo (3), przełożony (19), przestroga, przyczyna, przygoda (43), przypadek (14), przyrodzenie (12), ptak (ptaszek) (13), punkt (punkcik) (4), rada (6), robota (20) rod, rodzaj (16), rodzic (2), rozdział (9), rozkaz(ow)anie (8), rozmowa (3), rozsądek, rozum (4), rozumny (2), rząd (4), rzeczpospolita (28), sąd (23), sekta (6), serce (23), słow(k)o (49), smutny, sobota (4), sprawiedliwość (4), sprawiedliwy (5), sprosny, sprzeciwienstwo (8), sprzeciwnik (11), srogość (6), stan (123), stworzenie (56), syn (11), szabat (4), szczęście, szkoda, śmiertelny, świecki,

święto (15), trudność (16), trwoga (10), ubogi (2), ucho, uciśnienie (ucisk) (21), uciśniony (2), uczony, uczynek (22), udręczenie (3), ulica (3), upadek (29), upadły (na(j)upadłejszy) (12), urząd (41), usta (4), ustawa (3), (u)trapienie (3), wiara (5), wielkanoc (4), wielki piątek, wierny (269), wi(e)rsz (4), wierzący (11), wojewoda (7), wojewodztwo (24), wolność (2), wołający (3), wspomnienie (4), wybrany (2), występki (8), zacny (2), zawołanie (3), zbożny (2), zebranie (9), zgodny (2), zgromadzenie (7), ziemia (50), złośnik (10), złość (17), zły (3), zwi(e)rzchność (9), zwi(e)rz(ę) (źwi(e)rzątka) (37), żona (4), żywiący (4), żywioł (2), (2), żywy (3).

Przysłowia: W każdej rzeczy końcá pátrzay. *BierEz* H3v (2); W każdej rzeczy czału czekay *BielŻyw* 20; *RejJóz* E4v marg; Annus producit non Ager. Proverb. Każda rzecz s czáfem przychodzy. *Mącz* 10c. [ogólem 5 r.].

W każdej pńzenicy kákol znaydzie. *RejZwierc* 142v marg [idem] Bbb3.

Bo każdy ptak fwym nofem żyw *RejRozpr* Kv.

Mierność choway w każdej rzeczy *BielKom* E4.

káżdá lifzká fwoy ogon chwali *GliczKsiąż* G5v.

každy záiąc przede pły vćieka *PudłFr* 33.

Połączenia: »každy (...) co« (16): Wrothny Byerze stlich thelieg 150 tholp wielkych okrom thego od kazdego woza Czo na tharg przigiedzie po pyenyądzv *MetrKor* 59/282 (2); *PatKaz* III 114; *RejRozpr* D; Gdyśz y nálienie koźde co w złá ziemię w padnie/ Málutzko kęs odrofwży wnet záś vćhnie fńádnie. *KrowObr* Av; *RejWiz* 37v (3); *RejZwierc* 136; *RejPos* 55v; A záthym žyczę W. W. kaźdego fzczeńliwego zdárzánia od Páná Bogá/ czoby było ku ćci a ku chwale iego *RejZwierc* 254v (2); *BudBib* Lev 11/20; A záтым wolna będzie drogá okrętowi Káždému/ co ich tyśiác/ płynác ku domowi. *GórnRozm* 29; *WujNT* 570 marg; *RybWit* B3v.

»každy ... jakikolwiek« (2): A gdy fobie wfpomniłz fłkromność iego á onę ftátecność iego/ tedyć každy przypadek/ iákić fie kolwiek przytráfi/ záwždyć znońnieyfy y rozważnieyfy będye. *RejZwierc* 73 (2).

»každy (...) kto(ż)(kolwiek)« (12): maią prawo sadzicz y spraviedlivosc z czynicz s kazdem poddanein komu by ktho yedno oezo vinę dal *ZapWar* 1550 nr 2665; *KrowObr* 98; *RejAp* 184v; iz káždy człowiek then/ kto przeftępek bialeygłowy [...] pokrywa/ godzien ieft nietelko pochwały od ludzi/ ále y wielkiey odpłáthy od Bogá. *GórnDworz* Z8; *RejPos* 21 (5); Bo fortuny trzebá żeglarzowi/ oraczowi formánowi/ także y káždemu rzemieńnikowi/ ktho fie ią para álbo kto iey fżuka. *RejZwierc* 22 (2); To co S. Piotr powiedział/ ifz z kaźdego narodu ktofiękolwiek Pána Bogá boi/ ieft przyiemny iemu: to fie teraz ná S. Sábbie z iśćiło *SkarŻyw* 328.

»každy (...) ktory(ż)(kolwie(k))« (259): Koźde miáło ktore trzyma/ Trzydzieści domow w fobie ma *BierEz* G3; *FalZioł* I 1b (5); *GlabGad* M2; *LibLeg* 10/148v (3); *RejPs* 37v (4); *ComCrac* 11v; *RejRozm* 393; *HistAl* G3; *KromRozm* I M2v; *MurzNT* 81; *Diar* 95; *GliczKsiąż* L5 (5); *LubPs* A5v (11); *GroicPorz* a2 (4); koźdą rzecz o ktorąkolwie/ iácy będą prośili/ otrzymáią od oycá mego ktory w niebie ieft. *Leop Matth* 18/19 (12); *RejZwierc* 118v; Byli tedy Rubená pierworodnego fýná Izráelowego policzeni/ według rodu/ pokolenia/ á podług domow oycow ich/ káždy męzczyzná miánowicie z ofoby fwey/ ktory iedno miał dwádziefćiá lat y wyżłzey á godził fie ku boiowi. *BibRadz*

Num 1/20 (22); *OrzRozm* M4v; *BielKron* 28 (9); *KochSat* B4v; *Alea*, Każda grá/ która ná fortunie wiśi *Mqcz* 6e (4); *Niechay* Król Iego M. nász Miłoaćiwý Pan/ z koždéy Sekty/ których iest rozmáitých/ á łobie przeciwných w Polfzce dofyć/ naychytrfzé Kácérze/ ná ten Argument wyłádzi *OrzQuin* Aa4 (4); *SienLek* 38; *RejAp* 131v (3); *GórnDworz* E3 (8); *GrzepGeom* E3v (2); *HistRzym* 40v (5); *Pátrzayze* co to iest zá vrząd/ á co to iest zá przeźrzenie káždého tego páłterzá Páńfkiego/ ktoregokolwiek tu Pan połtánowić ráczył *RejPos* 123 (43); *GrzegŚm* 23; *RejZwierc* Av (10); *BielSpr* 9 (2); *WujJud* ktv; *WujJudConf* 48v (2); *BudBib Ex* 25/2 (19); *MycPrz* II A4v; *Strum* A2; *BudNT Act* 15/36 (2); *CzechRozm* 38v (2); A iefliže ci máią być gánieni/ ktorzi o żywot y o krew nierozmýálnie walczą/ tedyć teź niemniey y oni/ ták Krolowie/ iáko y zwierzchni Pánowie/ ábo káždy vrząd/ ktorzi y tego dopufzczáią/ y mieyfce do tego ku dźiwowánium dawáią *ModrzBaz* 63 (8); O gdy by ná ten mądry Hieronimá ś. rozłádek pámiętáli ci/ ktorzy dźiś w tym rozerwánium łyłfzą/ iż ich káżdá fektá ktorých łię námnożył/ do łiebie ciágnie *SkarJedn* 111 (2); *StryjKron* 161; *CzechEp* 322; *WerGośc* 213; *WerKaz* 301; *ArtKanc* N3; *GórnRozm* B3 (2); *Calep* 441a (2); *GostGosp* 160; *Phil* N4 (2); *LatHar* +8; *KołakSzczęśl* Bv; *WujNT przedm* 26 (8); O Biecuujemy/ iż záwždy [...] w káżdym Powiećie/ do którégó łczęśliwie przyiedźiemy/ włyfłtkim profzącym łpráwiedliwóści z Stárośtámi náfzemi oneć czynić rofkażemy. *SarnStat* 140 (22); *SiebRozmyśl* A2 (3); *GrabPospR* M4; *PowodPr* 55; *VotSzl* D3.

Wyrażenia: »ná káždá chwilę, w káždéy chwili« = *zawsze* (1 : 1): *BibRadz* *3; Powiedźiećie żywot miły/ Bez kłopotu w káždéy chwili *KochMRot* B2.

»ná káždy czas, káždého czasu, káždy czas, káždy czas [A], w káždy czas, w káżdym czasie« = (*in omni tempore* *Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*, *JanStat*; *iugiter, semper, usquequaque* *Vulg*; *omni die, per omnem horam* *PolAnt*; *olim, quovis tempore* *Mqcz*; *in dies, quotidie* *JanStat* [szyk 107 : 45] (79 : 52 : 14 : 3 : 2 : 2); *PatKaz III* 106v (2); *FalZioł III* 23d (2); *BielŻyw* 136; *zyczancz* thego [...] aby *Valza* C. M. dobrze nakałdy czálł sdrow bil *LibLeg* 7/31 (4); *RejPs* 189v (2); *RejRozpr* F3v; *RejKup* Cv (2); *KromRozm II* ł2; *GliczKsiąź* Cv; Owa we dnie iteź w nocy zakon Páná łwego/ Záwždy gi pilnie rozmyłła tu czáfu káždého. *LubPs* Bv (39); *SeklPieś* 19; *Leop* *B6v (10); *BibRadz Ex* 18/22 (10); *BielKron* 32 (5); *KwiatKsiąź* B4v (3); *Mqcz* 262c; Połpolicie w łtráchu á w niebełpieczeńfłtwie czás káždy długi łie widzi. *RejAp* 84 (4); *GórnDworz* Ev (3); *GrzepGeom* O4v; *RejPos* 60 (4); *RejPosWiecz*² 93; *BiałKat* 358v; *KuczbKat* 285; Po tym łtałego poználł w káżdym czefie. W łczęśłci w niełczęśłci iż łie nie wniełie. *RejZwierc* [213] (9); *BielSpr* 16v; *WujJud* 195; *BudBib Tob* 4/20 (2); *CzechRozm* 98v (3); *PaprPan* S4v; *ModrzBaz* 22v (3); *SkarJedn* 265; *SkarŻyw* 120; *ReszPrz* 16 (2); Bądźze práwicą náfzą przeciw iey łrogośłci/ Teraz y teź w káždy czás łwoią włzechmocnośłcią *ArtKanc* K4 (3); *GórnRozm* Fv; *ZawJeft* 26; *GostGosp* 84 (4); *Phil* B; *GrabowSet* B3; *LatHar* 2 (4); *WujNT Luc* 21/36 (4); *SarnStat* 110 (6); *SkarKaz* 421b; *VotSzl* Ev; *SkarKazSej* 692a.

»ná káždá ćwierć roku (*a. lata*), káždéy ćwierci roku, ná káždy kwartał, káždy kwartał, káždy kwartał [A]« = *singulis quadrantibus anni* *Modrz* (3 : 1 : 2 : 1 : 1): *vtráćifłzi*/ to łobie nágradzay dźieśiáćią złótych/ ktore ná koń bierzefłz kóždy kwártáł *OrzRozm* Rv; *ModrzBaz* 35; *SkarŻyw* 321; Stądci kośłioł Boży wziął y vłtáwiał káždéy ćwierci roku połty połpolite *WujNT* 452; *SarnStat* 355 (2); Ná ktorą łiedm tyśięcy zołnierzá/ płáćąc włarzom po piętnáśłie złótych ná koń/ ná káždá ćwierć látá. *VotSzl* E4 (2).

»w każdej dobie« (3): Słyżz próby moię/ które w każdéy dobie Pofyła człowiek żáłoŃny ku tobie *KochPs* 39; *WisznTr* 20; *KořakCath* C2v.

»na každy dzień, každyego dnia, každy dzień [A], každy dzień, w každy dzień, przy každydym dniu« = *quotidie* (*a. cotidie*) *Murm*, *Mymer*¹, *PolAnt*, *Mącz*, *Modrz*, *Calag*, *Calep*; (*in omni die* *PolAnt*, *Modrz*, *Vulg*; *per singulos dies, omnem diem* *Vulg*, *PolAnt*; *omnibus diebus, per omnes dies* *Vulg*; *dietim, per diem, in diei tempore, ad tempus, de die in diem, totum diem* *PolAnt*; *propediemi singulis diebus* *Mącz*; *totos dies* *Modrz* [szyk 352 : 5] (269 : 39 : 39 : 6 : 3 : 1): *BierEz* 14 (2); *OpecŻyw* 8 (8); *Murm* 14; *Mymer*¹ 5; Theż niemocnym ieřt dobre á nawięczyey maiączym na každy dzień febre/ ktorą zową *quotidiana* *FalZioł* I 31a; Sořnka ieřt dobra naprzeciwo zimnici ktora bywa na každy dzień *FalZioł* I 42b (38); *BielŻyw* 9 (4); *GlabGad* C3; *MiechGlab* 20 (2); *KłosAlg* B2; *LibLeg* 10/46v; Otho prorocstwo iż oni y dzifia bluznią pana Ieřufa y každy dzień trzikroz [!] przeklinaią krzeřciany *WróbŻořt* S7 (2); *LibMal* 1554/184; *SeklWyzn* F (2); *SeklKat* V4; *HistAl* K7; *MurzHist* D4; *MurzNT* Mar 14/49 (2); *KromRozm II* d3v; *KromRozm III* B3v; *BielKom* B5v (3); Nařwięřtzym porządkiem twoim káždy dzyeń ieřt řprawion *LubPs* bb3 (6); *GroicPorz* m2; *KrowObr* 61 (11); *Leop Ex* 36/3 (21); *KochZuz* A2 (2); *RejFig* Dd3v; *BibRadz Gen* 39/10 (27); *BielKron* 29 (26); *GrzegRóżn* A2; *KwiatKsiąż* A3v (9); *Mącz* 8a (12); *SarnUzn* D8; *SienLek* 17 (14); *RejAp* 82v (2); owa ile ktory obiad/ ábo wieczęřą kořztowáć/ tyle zřachowánego řummą przy káždydym dniu řtało *GórnDworz* 06 (3); *HistRzym* 30 (16); *RejPos* 104v (5); *GrzegŚm* 33 (2); *KuczbKat* 185 (7); *RejZwierc* 66 (6); *BielSpr* 4v; *WujJud* 184v (9); *RejPosRozpr* c4; *RejPosWstaw* [41⁴]; *BudBib 2.Esdr* 12/47 (4); *BudNT Act* 5/42; *CzechRozm* 98 (4); *ModrzBaz* 67v (8); *Calag* 477b; *KochPs* 54 (2); *SkarŻyw* 1 (2); *ZapKořcier* 1580/17; *StryjKron* 727; *CzechEp* 39 (4); *KochJez* B; *NiemObr* 10; *KochFr* 79; *KochSz* C2v; *ReszPrz* 46; *ReszHoz* 136; *ReszList* 163 (2); *WerGořc* 242; *BielSjem* 3 (2); *ArtKanc* L9v; *GórnRozm* K (2); *ActReg* 156; *Calep* 321b (4); *GostGosp* 54 (3); *GórnTroas* 23; *GrabowSet* C2 (2); *KochAp* 11; Przeřoż tym znácznieyřze pořtěpki w cnotách y nabożeńřtwie wczyniřz/ im lepřze grunty ná nie káždyego dnia żáłożyřz *LatHar* 1 (14); *WujNT Math* 26/55 (18); *WysKaz* 8 (7); *PowodPr* 11; *SkarKaz* 121b; *CiekPotr* 38; *CzahTr* Lv; *ZbylPrzyg* Bv.

»každyego godziny, na každy godzin(k)ę, každy godzin(k)a, w každyego godzinie, w každyego godzinę« = *in horas, omnibus horis* *Mącz*; *omni hora* *Vulg* (23 : 15 : 9 : 3 : 1); *ForCnR* C3; *TarDuch* B6; *RejPs* 135; Ná káždy dzyeń y káždyego godziny/ Przybiegają żáłořne nowiny *BielKom* G (2); *LubPs* C3v; *KrowObr* 78v *margin* (2); Czemuřz teřz y my ná koždyego godzinę nieprzeřpieczeniřstwo ćierpimy *Leop 1.Cor* 15/30; *RejZwierc* 61v (4); *BielKron* 139v (9); *Mącz* 166d (2); *RejAp* 82v (2); *GórnDworz* Bb6v; KAždy człowiek ktoregokolwiek řtanu ieřt/ może temu dobrze rozumieć/ iż káždyego godziná iego/ y káždyego pořtąpienie iego/ záwřdy řie k wieczoru przybliża *RejPos* 110v (5); *RejZwierc* 62v (3); *BielSpr* 39 (3); *SkarŻyw* 120 (2); *ReszPrz* 48; *KochPieř* 35; *ArtKanc* A10; *GórnRozm* C (2); *GostGosp* 66; Zyły me/ twoy gniew/ zrownáć páięczynie/ Wřdy prozno/ ácz řchnie cžłek/ w káždyego godzinie *GrabowSet* Q3 (3); *WujNT 1.Cor* 15/30; Zwáľzczać iż ná to mieyřce/ iuż řie Fraucymer toczy/ Ktory w káždyego godzinę/ coř dziwnego kroczy. *PaxLiz* D2.

»každy in(n)y (*a. inszy*)« = *quovis* *Modrz*; *quilibet* (*alius*) *JanStat* [szyk 58 : 10] (68): *PatKaz III* 117v; Ta mać nietelko ty rořpadliny, ale theż y každyego inřzą ranę barzo goij. *FalZioł* V 107v (5); *LibLeg*

10/11 4v; *RejPs* 130v (3); *RejKup* ee2; *Diar* 60; *GroicPorz* cv; *RejWiz* A5 (2); *UstPraw* D3v; Iuż mu fie chce do łzaty/ wspaniłzgo kroku/ Inłzey káždey połtawy/ y inłzgo wzroku. *RejZwierz* 141v; *BielKron* 44v (2); *Mącz.* 70c (1); *OrzQuin* Q4v (2); *RejAp* 68 (4); *Górndworz* G6v (8); *RejPos* 86 (4); *RejZwierc* 39v (6); *BielSpr* 2v (2); *Strum* A2 (2); Przeto ták trzebá o Páwle rozumieć/ co y o inłzym káždym człowieku *CzechRozm* 243v (3); *ModrzBaz* 84 (2); *CzechEp* 64 (2); CHybá w ferce/ miłosci profłzē/ nieudérzay/ Ale ná káždy członek inłzy łmiele zmiérzay. *KochFr* 35; *ReszPrz* 34; Od nagłey/ y inłzey łprofney śmierci káždy/ Rácż łtrzedz *GrabowSet* Qv; *SarnStat* 77 (8); *SiebRozmyśl* A3.

»káždy jeden« = *singulus JanStat* [szyk 2 : 2] (4): Item zbroye kv bithwey yedney kazdey łtronye thak tho ym wydawany *MetrKor* 26/62; *GroicPorz* li3v; Przeto tha wieżá przezwána Babel/ to iełt zámiełzanie/ iż fie ichże iezyk zámiełzał/ gdy s káždego iednego łłowá łiedmłdzyełiá łłow powłtáło *BielKron* 7v; *SarnStat* 40.

»káždy ką (a. kącik)« (28): Coż zá cnotá iż ty latałz/ Po káždym się kącie plátałz *BierEz* N3v (2); *RejRozpr* E2v; *RejJóz* C8; *RejWiz* 4v (8); *RejZwierz* 59v; *Undique conquirere*, Włzędzie łzukác/ káždy kąt zmácác. *Mącz* 336c (2); *RejPos* 44v; *RejZwierc* 32v (3); *Strum* D; *StryjWjaz* C; *ModrzBaz* 115v; *KochTr* 9; *StryjKron* 160; *ReszPrz* 72; *WisznTr* 14; *GostGosp* 22 (2).

»káždy kęs« (2): *Quidque*, Káždy kęs/ Włziłtko. *Mącz* 341c; *CzahTr* E3v.

»na kážde lato, w káždym lecie (a. w káždych latach), kážde lato, káždego lata, za káždym latem« [w tym: z liczebnikiem (7)] (6 : 5 : 1 : 1 : 1): *KrowObr* Ss3; *BielKron* 152 (2); ktora rzecz w káždych leciech / łprawach/ y vrzędach zdrowa y pożyteczna iełt. *KwiatKsiąż* D4 (2); *Omnibus aestatibus*, Ná kážde láto. *Mącz* 263c (5); Iełzcze też tego dołožē/ iż choć miłosc thá gruba/ w káždym lecie człowiekowi iełt łzkodliwa/ á włzákoż młodym ludziom iełzcze fie wdy nieiáko zydzie *Górndworz* L13 (2); *LatHar* ++7; *KołakSzczęśl* A3v.

»z káždej miary, w káždej mierze« [szyk 15 : 1] (15 : 1): Abowiem yełt łowo Páńłkye wyerne w káždey mierze *LubPs* H4v; *Oczko* 12; *ReszPrz* 91; *PaprUp* 14; *ZawJeft* 33; *GostGospSieb* +4v; *WujNT przedm* 3; *WysKaz* 14; *CiekPotr* 5 (2); Ktora [przyczyna] go na hak w wiodłá že nieztrzymał wiáry: Choć Pogánom w czym łzkodę odnioł z koždy miáry. *CzahTr* Gv (4); *GostCast* 11 (2).

»na káždym mie(j)scu (a. na káždych miełscach), kážde mie(j)sce, z káždego mie(j)sca, w káždym mie(j)scu« = *in omni loco Vulg*, *PolAnt*; *singulis locis Vulg*; *omnis locus Modrz*; *ubivis Calep*; *ubilibet a. ubique locorum JanStat* [szyk 89 : 2] (72 : 15 : 2 : 2): *FalZioł* I 62a (3); *BielŻyw* 165; *KromRozm II* 13; tym łpofobem też s karánim á z bićiem rodzicy nye máyá ná káždym miełscu wylátác/ ále domá ofobliwye/ gdzieby nikt ani widzyeć áni łlyłseć moğł. *GliczKsiąż* G4v; *LubPs* ee3; *KrowObr* 10 (5); *Leop Deut* 12/13 (7); *BibRadz Num* 18/31 (2); krol mowił/ kážde miełfce ma Bogá/ przeto nie trzebá chodzić do Ieruzálem łzukác *BielKron* 82v (3); *Górndworz* D5 (4); *RejPos* 144 (7); *BiałKat* 266 (2); *GrzegŚm* A4v; *KuczbKat* 190 (2); *RejZwierc* 170v; *BielSpr* 51v; *WujJud* 237v (2); *BudBib* I 274a marg (2); *CzechRozm* 98v (2); *ModrzBaz* 20v (3); *SkarŻyw* 362 (2); *CzechEp* 5 (3); *CzechEpPorz* **4v; *NiemObr* 53; *ReszPrz* 16 (4); *ReszList* 178; Chwalćieź łtworzyćielá łwego/ wy włzyłtki łtworzenia iego/ W káždym miełscu łwiátá tego *ArtKanc* Q20v (2); *ActReg* 18; *Calep* 1104a; támara z káždego miełfcá żyto plenne y nieplenne okaże fie/ y wedle tego liczba. *GostGosp* 52 (4); *LatHar* 41 (2); *KołakSzczęśl* Bv; *WujNT* 318 (7); *SarnStat* 16 (5); *SkarKaz* 158a (4); *CzahTr* A3.

»na każdy miesiąc, księżyc; każdy miesiąc, w każdym miesiącu« = *per menses singulos, in omni mense et mense Vulg; per mensem unumquemque PolAnt; in singulis mensibus, menstrualis, menstruus Mącz; quolibet mense JanStat (20 : 2; 4 : 2)*: Ten ociec iefci rok, á dwanaście linow łą miefiące, kaźdi miefiąc ma XXX. drugich linow, á to łą dni. *BielŻyw 17; Leop Apoc 22/2; UstPraw G3; BibRadz 1.Mach 1/61 (2); BielKron 262 (3)*; Centesima, Lifá gdzie ode łtá ná káźdy Xiężic yeden złoty lifi przypádał *Mącz 47c (7); SienLek 108v; RejAp 187v (3); KuczbKat 185*; ktorem [wykłady] ná pewne mieyfćá rozłożył/ po kilku w káźdym miefiącu kładac. *SkarŻyw 257; ReszHoz 122; ReszList 164; LatHar [+12]v; WujNT 888 (2); SarnStat 377 (2)*.

»na kaźdą noc, kaźdą noc, w kaźdą noc« = *in omni nocte PolAnt; in noctes singulas Mącz (11 : 1 : 1)*: Item powyedzial yfch pyothr zmaruchna kozdą nocz liegall wgifzdbye lawką łobie kvlawye prziftawiwfchi. *LibMal 1544/80; BibRadz Ps 6/7*; a teź niezawždy walcźemy/ tedy wźdą w kaźdy dzień y kaźdą źimową noc/ tak wiele czaźu [!] zbywa/ w ktory w domu zołtác/ y nieco na ofobliwym mieyfcu łprawować kaźdemu cnotliwemu człoielowi potrzeb iefc. *KwiatKsiąź Gv; Mącz 167a; SienLek 189; BielSpr 70v*; Iuźem vftał wzdycháiąc do ćiebie/ mój Boże/ Ná kaźdą noc vmyię łzami łwoie łoże. *KochPs 9; SkarŻyw 140 (2); KochPhaen 20; ReszPrz 47; GórnRozm N3; LatHar 159*.

»kaźdy obyczaj (a. zwyczaj), kaźdym obyczajem« [szyk 4 : 2] (4 : 2): *RejPos 65; KuczbKat 420; RejZwierc 113*; A Zwyczaj káźdy w kościele od ludźi zá czáfem przijęty/ łłufźnie ma być do prawdy połtánowienia páńłkiego y podánia Apołtołłkiego przywrocony. *WujJudConf 155v*; Ale áby wolno zawždy było tak Polakowi w Litwie/ iáko y Litwinowi w Polłcze káźdym łłufźnym obyczáiem dołtáwác imieniá *SarnStat 1014 [idem] [1023]*.

»kaźdy z osobna, osobno« = *singulus Modrz, JanStat, JanPrzyw; singulus seorsum PolAnt; singulus quisque Modrz [szyk 167 : 13] (169 : 11)* : *PatKaz I 14v; PatKaz II 85v*; á gdy kaźdą rzecz z ofobna łłuczefz iakoby na mallo/ tedy wełpołek zmiefzay przylewaiąc rumienkowego oleyku *FalZioł V 75; GlabGad K2; KłosAlg D3; RejRozm 392; HistAl G8v*; Włzakze dlá wiefłzyzi pewnołci/ i prołłźemu człoielowi łoguiąc/ co wadźi ku kaźdy figurze zołobna/ łłów kilka naprzykłád przywiełć. *MurzOrt Bv; Diar 95; GroicPorz x3; KrowObr 233; RejWiz 145v; BielKron 44v (5)*; Viritim adverbium, Od meźá do meźá álbo káźda ofobá z ofobná. *Mącz 498c (5); OrzQuin V3v; Prot A3; SarnUzn B5v; RejAp BB7v*; Chciałbym/ ábył w.m. nie tak z dáleká á ogułem/ o tym towarzýłtwie/ iákie s kim dworzánin wiełć ma mowil/ ále z blifká á o káźdey częłci ofobno/ á dołoźliwiey. *GórnDworz M3v (2); GrzepGeom K2; RejPos 171v (3); BiałKat 83v (2); KuczbKat 10 (6); BielSpr 38; WujJud 263v; BudBib Gen 32/16; CzechRozm 3v (3); ModrzBaz 48 (3); SkarŻyw 308 (3); StryjKron 140 (2); CzechEp 262 (2); NiemObr 44; ReszPrz 75; GórnRozm H2v (2)*; Czego gdy vcźynić nie mogli/ on zołobná káźdą łtrzałę wymuiąc/ łatwie włzytki połamał. *Phil B2; LatHar 372 (3); WujNT 564; JanNKar Av; SarnStat 56 (15); KlonWor ded **3v (2)*. Cf »wszystkie, kaźdy z osobna«.

»w kaźdej potrzebie (a. w kaźdych potrzebach), na kaźdą potrzebę, kaźda potrzeba, ku kaźdej potrzebie, do kaźdej potrzeby, w kaźdą potrzebę« = *omne opus PolAnt; ad omnia Vulg; in omni opere Modrz; singula quaeque necessitas JanStat [szyk 54 : 1] (34 : 7 : 5 : 4 : 4 : 1)*; *PatKaz III 91 (2); LibLeg 7/37v; ComCrac 11v*; iź to będzie JKM wolno opatrzyć, iakoby się kaźda potrzeba odprawiła. *Diar 81; LubPs D4v (7); RejWiz 49v; UstPraw K3; BibRadz Lev 7/24 (2)*; Duchowni zwykłą kontrybucyą

iáko z dawná mieli dáwać ná káżdą potrzebę. *BielKron* 405. (7); *RejAp* 110v; *RejPos* 315; *BielSat* H2v; Y w Rzeczypospolitey y w potrzebie káżdey/ Kędy go obrocono bywał gotow ząwždy. *RejZwierc* 183 (4); *RejPosWstaw* [21²]v; Y otworzywłzy fkarb fwoy/ dał pieniądze ná rok woýfku fwemu/ rofkázuiąc im być pogotowiu ku káżdey potrzebie. *BudBib* 1.*Mach* 3/28; *CzechRozm* 225; Prožno wiele zálecác włzák go dobrze znacie/ Y do káżdey potrzeby chętliwego macie. *PaprpPan* D (5); *KarnNap* F3v; *ModrzBaz* 2v (3); *KochPs* 133; *SkarŻyw* 481; *PudłFr* 42; *ArtKanc* Q6v; *ActReg* 64 (2); *GostGosp* 4 (2); *LatHar* 172; *SarnStat* 117; *GrabPospR* Nv; *CzahTr* C4; *SzarzRyt* A4v.

»na káżde pułroka« (1): Náznáczenie tych Senatorów ná Séymie ma bydz/ zaráz ofób fzelnaście/ ná káždé pułroká ofób cztery *SarnStat* 39.

»káždy raz [A], za káżdym razem (a. za káżdą razą), káżdym razem (a. káżdą raz(ą))« = *pro quolibet excessu* *JanPrzyw* (8 : 7 : 4): A gdykolwiek niewiaftę bole napadną/ za káżdym razem daway thego prochu pić *FalZioł* V 33 (2); *GroicPorz* nv (3); Tákowy pierwłzy/ wthory y trzeci raz ma być káżdą rázą karan winą 10 grzywien *UstPraw* E3; *BibRadz* II 103a *marg*; *BielKron* 167 (3); day mu owłá czterzy kroć ná dzień po trzy przygársni kóżdym rázem *SienLek* 190 (3); *GórnDworz* D6v (2); A włzákoż potrzebá tego/ áby wáznik Synwagę obracał/ káždy raz infzym końcem *Strum* B2v (2); *Oczko* 20; *GostGosp* 34; *SarnStat* 945.

»na káždy rok, káżdego roku, káždy rok [A], w káżdym roku, káždy rok, w káždy rok« = *quotannis* *Murm*, *Mącz*, *Modrz*, *Clag*, *Calep*, *JanStat*; *singulis annis* *Vulg*, *PolAnt*, *Modrz*, *JanStat*, *JanPrzyw*; *annuatim* *PolAnt*, *Calep*, *JanStat*; *omnibus annis* *Vulg*, *Mącz*; *per singulos annos* *Vulg*, *PolAnt*; *per (omnes) annos* *Vulg*; *in anno* *PolAnt*; *in singulis annis* *Mącz*; *in annum, omni anno, in annos singulos* *Modrz*; *quolibet anno* *JanStat* [szyk 265 : 4] (170 : 49 : 44 : 4 : 1 : 1); *MetrKor* 34/134; *OpecŻyw* 58; Iakom ya sthem szynem szwem Stanyslavem nyeposthapovala placzycz plathu yanovy y katharzynye dzyeczyam Climenthove [!] tho yesth polgrzywnya nakosdi rok szymyenia ych lezaczego podluk pozw. *ZapWar* 1523 nr 2295 (2); *PatKaz* I 2v; *Murm* 7; *BartBydg* 128b; *BielŻyw* 149; *MiechGlab* 27 (2); *LibLeg* 9/50 (4); *ComCrac* 11v (2); *ConPiotr* 31v; *HistAl* M2; *GliczKsiąż* N7 (2); *GroicPorz* b4v (6); *KrowObr* 26 (18); *RejWiz* 180v; *Leop* 3.*Reg* 9/25 (5); *UstPraw* Av (2); *LeszczRzecz* A3 (2); *RejZwierc* 20; *BibRadz* 2.*Par* 24/5 (3); *OrzRozm* V3; [Turcy] W káždy rok pić niedziel poštu máią *BielKron* 260 (40); *KochSat* A3; *Mącz* 31c (14); *LeovPrzep* 12; *HistRzym* 114; *BielSat* L3; *KuczbKat* 185; Iako cie mam to ták ząwždy/ Nie plenny tobie rok káždy *RejZwierc* 235v (6); *BudBib* 1.*Reg* 2/19 (5); *MycPrz* I C3v; *WierKróć* B3; *CzechRozm* 157v; *ModrzBaz* 47v (21); *KochOdpr* D3; *Calag* 293b; *SkarŻyw* 99; *ZapKościer* 1579/2v (13); *MWilkhist* A3v; *StryjKron* 16 (3); *CzechEp* 147; *KlonŻal* C2v; *ReszHoz* 128 (3); *ReszList* 144 (2); *BielSjem* 25; *Paprup* F2v; Pierwey podatki iako dziedziczne rzeczy były Za Zygmunta kozdy rok. *ActReg* 22 (3); *Calep* 72b (3); *GostGosp* 40 (3); *KochFrag* 21; *LatHar* 474; A te obádwá dni kościoł S. kóżdego roku nabożnie obchodzi *WujNT* 402 (6); áby Zupnik náłz Rułki był powinien w káżdym roku/ od žimy blifko przyżłéy do Swiątek *anni* 1590. [...] wyftáwiác w Bydgofczy/ iedenaście tyśięcy beczek foli z dofypką. *SarnStat* 394 (63); *GrabPospR* K4 (3); *VotSzl* B4 (4); *KlonFlis* C4.

»káżdą rzecz, w káżdej rzeczy (a. w káżdych rzeczach), na káżdej rzeczy« = *res omnis* *Modrz*, *Vulg*, *PolAnt*; *omnia* *PolAnt*, *Modrz*; *res quaelibet* *Modrz*, *JanStat*; *omne opus, unum quodque* *Vulg*;

omne PolAnt; in omnia, in omnibus Mącz; in re omni, in universum Modrz; quodcunque Calep; singula JanStat [szyk 418 : 16] (352 : 80 : 2); BierEz Dv (3); ZapWar 1548 nr 2668; PatKaz III 114 (2); FalZioł III 35a (6); BielŻyw 20; Ale írednie [cyce] na lapfze [!] bo Czo w czas to dobrze, gdyż wíztka dobroć rzeczy kaźdey w írzodku zależy. GlabGad D6v (14); KłosAlg Av (3); LibLeg 7/37 (4); RejPs 116v (2); ComCrac 11v; RejRozpr D (2); ConPiotr 32; LudWieś A4; RejJóz C4v (8); RejRozm 392 (2); RejKup t7v (3); KromRozm I M2v; Potem by íwé dochody zutracili iakoto na kaźdyi rzeczy ízkodliwi i nieużyteczni MurzNT 111 (2); KromRozm II a3v; KromRozm III A4 (3); BielKom Av (5); GliczKsiąż 02v (2); LubPs Xv (3); RejWiz 1v (19); Leop Iob 38/20 (2); UstPraw H3v; RejZwierz 55 (4); Oni y wízytkie źwierzęta wedle rozdzaíow íwych/ y wízelkie bydlę wedle rodzaíu íwego/ [...] tákże wízytcy ptacy wedle rodzaíu íwego/ y kaźda rzecz íkrzydłafta. BibRadz Gen 7/14 (9); OrzRozm Dv (2); BielKron A5v (19); KwiatKsiąż C3v (7); Argumentum, Potwierdzenie. Dowód/ też íummá á krotkie námiánowanie/ co íe w kaźdy rzeczy dzieye. Mącz 15d (42); OrzQuin H3; Prot A3; SienLek 8 (2); LeovPrzep a2v (2); RejAp 104 (2); GórnDworz C8 (43); RejPos 26 (9); BiałKat 218v (2); GrzegŚm 20 (2); HistLan F6; KuczbKat 5 (3); Rozum człowieczy/ Gdy w kaźdey rzeczy/ Ma íe ná pieczy/ Tym wízytko zleczy. RejZwierc 116v (56); BielSpr 2v (4); RejPosWstaw [21²] (2); BudBib Num 18/7 (4); Strum H3 (2); CzechRozm 4v (2); PaprPan L; KarnNap D3v; ModrzBaz 6v (23); ModrzBazBud ¶5 (2); Oczko 5 (2); SkarŻyw 261 (2); StryjKron 245; NiemObr 166; KochDz 104 (3); ReszPrz Av; WerKaz 291; WisznTr 9; BielSjem 29; BielRozm 9; GórnRozm B3 (4); Vpadáią rzeczy ípolíté/ íako y kaźda rzecz wízelka/ abo przewnętrzną/ ábo prze źwierzchnią przyczynę. KochWr 20; ZawJeft 26; ActReg 167; Quodcunque – Kaźdą rzecz, íakikofwíek [!]. Calep [891]a (24); GostGosp 8 (11); GórnTroas 27 (4); KochCn B4; WyprPl A4v (2); LatHar 121 (2); KolakSzczęśl A2; WujNT przedm 26 (2); SarnStat *3v (23); WitosłLut A5 (2); PowodPr 47; SkarKaz 85a (2); Będzieízli mię po íednemu pytał, Y z oíobná o kaźdą rzecz gładce y mile, Powiemci y imię íwe, y íprawy, y drogę. CiekPotr 68; CzahTr A4.

»kaźdy sposob, kaźdym sposobem« (3 : 1): RejPs 55v; Oczko 15v; á kaźdym ípoíobem y pilnością tárgi y íarmárki nápráwować GostGosp 140; wízytkié Práwa [...] wízytkich źiem Kroleftwa náńzého nierozdźielnie/ y wízytkich Ziem przerzeczonych koźdey zoíobná koźdego ípoíobu [*in specie JanPrzyw 42*]/ ítanu oboygá pći ludźi/ y obywałelów Króleftwa Polfkiógo [..] ípráwiedliwie y wedle Práwa íą dáné SarnStat 942.

»kaźda sprawa (*a.* kaźde sprawy), w kaźdej sprawie (*a.* w kaźdych sprawach), na kaźdej sprawie« = *omne opus, omnis via PolAnt; in omni opere Vulg; causa exacta, unaquaeque causa, negotium omne, in omni re, in rebus agendis a. gerendis Modrz; omne exercitium, in quibusvis quaestionibus JanStat [szyk 192 : 4] (111 : 80 : 5); FalZioł I 102d; GlabGad P7v; KlerWes A; RejPs 35 (6); My ták wíęc od tych ílychamy Co íe wídy zá mędrífle mamy ífz ná kaźdey ziemfkiey ípráwie Kocha íe kaźdy w íwym práwie RejRozpr F4v; RejRozm 391; RejKup f5v (2); LubPs G4 (11); GroicPorz h4 (3); RejWiz A6 (21); RejZwierz 21 (11); BibRadz *4 (7); OrzRozm M3v; BielKron 112 (3); KochSat B4v; Prot A2; RejAp 93v (3); bo íako męfzczyzná/ ma tho w kaźdey ípráwie íwey pokázować/ íz íefth íako dáb: ták záíe w białeygłowie ma być cóś piefzczonego w miárę GórnDworz V7v (5); RejPos 14v (31); Bo y Hetman w kaźdey Rycerfkiey ípráwie gdy ochotną chuć á wdzięczną poftáwę Rycerftwu íwemu*

okaże/ iuż ie też ochotnieyfe czyni *RejZwierz* 96v (42); *Strum* A2; *PaprpPan* D4v (5); *ModrzBaz* 9 (7); *SkarJedn* 296; *KochPs* 20 (2); *CzechEp* 35 (3); *NiemObr* 74; *ReszPrz* 64; *ArtKanc* P2 (2); *Paprup* G4; *ZawJeft* 23; *ActReg* 7; *GostGospPon* 169; *Phil* K (2); *WyprPl* C3; *LatHar* 45 (3); *SarnStat* *3v (5); W pokoju kwitnie wiara, kwitną prawa, W walkę zaś opak idzie każda i prawa. *KlonKr* B4 (2); *GoslCast* 39; *SzarzRyt* B (2).

»z każdej strony, na każdą stronę, w każdą stronę, po każdej stronie, na każdej stronie, w każdej stronie« = *omni genere, omnibus numeris, in omnem artem, quoquoersus Mącz; undique Calep* (53 : 9 : 3 : 5 : 3 : 3): Bo choćam widział dwie wronie/ Vbitem po każdej stronie: Xantowi iedną nie wadzi/ Iuż sie na gody prowadzi. *BierEz* Ev; Wezrzy na mię wfechmogący oyteże/ a smiluy sie nademną smutną matką/ botz s koźde stronie cirpię vcińnienijé ij vdręczenijé *OpecŻyw* 104; *RejPs* 170v; *RejJóz* F7v (2); *RejKup* c5v, (2); Dayże nam błogaśławieństwo twe na każdą stronę *LubPs* B4v (18); *RejWiz* 48 (6); Vdziałaż na nim y koronkę rzezaną złotą około/ y dwie obrączce złote pod koronką na każdej stronie [per singula latera] *Leop Ex* 30/4; *RejZwierz* 45v (2); *BielKron* 33 (3); *KochZg* A4v; Excellens omni genere laudis, Z każdej stronie godny chwały. *Mącz* 46e (4); *RejPos* C4v (3); *HistLan* B4; *BielSpr* 23 (2); *Strum* C3v; Mięzkaiącemu śpięwaycie Na wyfokim Sionie: Iego moc opowiadaycie Narodóm w każdéj stronie. *KochPs* 13 (2); *KochTr* 11; *NiemObr* 69; *KochFr* 93; *KochBr* 152; *KochSz* A3 (2); *KochPieś* 1; *ArtKanc* D8v (3); *GórnRozm* A4v (2); *Paprup* 14; *Calep* 1136a; *GórnTroas* 37 (2); á człowiek/ gdy onę Widzi: twą sławę niozłby w każdą stronę. *GrabowSet* Mv (3); *KlonKr* wstęp A3v; *KmitaSpit* A4 (2); *VotSzl* E2v; *CiekPotr* Bv; *KlonWor* 15.

»na każdy tydzień, każdego tegodnia, każdy tydzień, w każdy tydzień« = *septimanatim, omni septimana, qualibet septimana JanStat* (15 : 3 : 1 : 1): *FalZioł* II 19a (2); *Diar* 95; A iefliby to pożyteczniey było czynic na każdy miesiąc/ albo każdego tegodniá/ albo na każdy dzień/ o tym na wżytki ludzie pewna vstawa być niemoże *KuczbKat* 185; *RejZwierz* 58; *SkarŻyw* 160; *GostGosp* 62; *LatHar* 252; *SarnStat* 139 (11); Dziwuyże się tu Mołkwie/ gdy w podeszwy biie Dłużniki swe/ na każdy tydzień we trzy kiie. *KlonWor* 74.

»na każdy wieczor« (4): *FalZioł* IV 16c; Y i prawauią Pánu ofiary palone na każdy zaránek y na każdy wieczor [singulo vesperi] *BibRadz* 2.Par 13/11 (2); *GórnDworz* Aa6.

»każdego wieku, w każdym wieku, każdy wiek, u każdego wieku, w każdy wiek« = *in omni generatione PolAnt; omnis aetas, in omni aetate Modrz* [szyk 26 : 2] (14 : 6 : 6 : 1 : 1): A tu iuż bacz rokkoży v każdego wieku/ Ktore mużą przypadac każdemu człowieku. *RejWiz* 93; Ponieważ wkaždy wiek y czas możemy co znamienitego a wiecznego vczynić. *KwiatKsiąż* M4v (2); *RejPos* 60 (2); *BialKat* 13v; *RejZwierz* 182 (3); *WujJud* 1 (3); *WujJudConf* 115 (3); *BudBib Ps* 44/17[18]; *BialKaz* Nv; Szczebietliwość wnich niechay hamuią/ z ktorey roście wielomowność zbytnia/ y płochość ięzyká/ w każdym wieku nienawifna y przemierzła *ModrzBaz* 10v (4); *KochPs* 32; *ReszPrz* 16; *LatHar* 563; *WujNT* 84 marg (4).

»wobec każdy« [szyk 2 : 1] (3): Toć ieft właściwe á prawdziwe opifanie nie ktorego iednego/ ale wobec każdego Heretyká *WujJud* 21; *CzechEp* 172; Więć iye też wżytko nam po czártu dzieie/ Aż iye z nas w obec każdy narod smieie. *PudlFr* 9.

»na każde(-y) zaranie (a. zarań, a. zaranek), każdego zarania (a. poranku)« = *singulo mane PolAnt* (5 : 2): Przed twą ia obliczność łtąnę ná kázde záránie *LubPs* B4; *BibRadz* 1.Par 23/30 (2); *SienLek* 59v (3); kázdego poránku zá nich P. Bogá ofiárą błagał. *PowodPr* 74.

Szeregi: »nie każdy ale niektory« (1): wżákże dla próstych chcę nie co/ nie na kázdy ártykuł/ ále ná niektóre krotko odpowiedzieć. *SkarJedn* 233.

»wszYTEK (a. wszyscy), (i, albo) każdy« [*szyk* 6 : 1] (7): *PatKaz* I 18; Tako możelz wżytki, albo kázde riby warzyć/ bo lepiej ielth aby ie z tym korzeniem warzył *FalZioł* IV 42a; *KrowObr* 48; *RejPos* 102; Rołkázuiemy tedy/ rć. wżyftkim/ y kázdemu Stároście [*omnibus et singulis ... capitaneis JanStat* 245] Krolełtwá náłzého *SarnStat* 190 (3).

»(nie) wszystkie (a. wszyscy, a. wszem) (wobec), (ale, albo, ani, i) każdy z osobna« = *omnis et singulus Modrz, JanStat, JanPrzyw; universus et singulus JanStat* [*szyk* 96 : 1] (97): A obwiázuyą się y swe potomky isz to wsistko y kasdą rzecz s ossobna w they vgodzie oppissana maią sobie zysscicz y spelnicz *ZapWar* 1548 nr 2668; *HistAl* N3; Ktoby tego przal/ że wżyfcy w obec/ y kázdy z ofobná wierny chrześciánin [...] winien ielth ná kázdy przynamniey na Wielkęnoc te⁸⁰ Sákrámentu pożywác [...] / ten przekłety niech będzie. *WujJud* 264v (2); *WujJudConf* 88v (2); A wżákże łácno fię to może pokázác/ żeby tá rzecz y kázde⁸⁰ z ofobná y wżyftkich ludzi wobec fprawam byłá bárzo potrzebna *ModrzBaz* 90v (2); *SkarJedn* 15; *StryjKron* 161; *NiemObr* 43; *LatHar* 593; ná wieki wyfwobodzamy wżyftki y kázde zofobná/ wżyftkich náłzych obywatelów kmiecie/ od wżyftkiéy płacéy *SarnStat* 350 (85).

B. *W funkcji rzeczownikowej; zastępuje rzeczownik osobowy; ludzie (4800)* : *MetrKor* 1511/62 (11); *BierEz* D3v (23); *OpecŻyw* 4 (8); *OpecŻywSandP* ktv; *ZapWar* 1536 nr 2492 (4); *ForCnR* A3 (3); *PatKaz* I 16; A przeto łam łyebye y kozdego prółchą vczmy łyą tey panny tych próstych regul náłzladouacz *PatKaz* III 151 v (7);. *KlerPow* 4; Człowiek bywa fprawiedliwy/ poczeńny/ prawdziwy/ [...] kázdemu mily *FalZioł* V 51 (7); *BielŻyw* 3 (12); *GlabGad* A5 (6); *MiechGlab* [90]; *BierRozm* 12 (2); *KłosAlg* A4v; *KlerWes* A2v (2); *LibLeg* 7/99v (12) *March*³ T7; *WróbŻołt* dd5v (3); *WróbŻołtGlab* A3 (3); *RejŁas* w. 6 (7); Abowiem on zwykł kózdemu fercá czyłtego á wdzięczney myłli kłobie/ też łie mile okázowác *RejPs* 25 (60); *ComCrac* 22 (2); *RejRozpr* A2 (30); *ConPiotr* 30v (2); *LibMal* 4544/84; *LudWieś* B4v; *SeklWyzn* 3v (3); Kázdy łie łobie podoba *RejJóz* C6v *marg* (40); Kázdy to baczy że pyłmo polłkie ielth trudne ku czitaniu tim ktorzi włółnołci buehłtabow przekrefzonich albo pąn[ktowa]nich nierozłumieią *SeklKat* A6 (13); *RejRozm* 395 (5); A twey Łalki mily panie Snać zadni niepomni nanie. Sktorą ty gotow kázdemu Zwłáczá ferczem fkrulhonemu. *RejKup* d3 (106); *RejKupSekl* a6v; *HistAl* A7 (4); *HistAlHUNG* A3; *KromRozm* I Bv (5); *MurzHist* T2; Trzečia fprawiedliwość ielth/ wedle któryi cnotliwié się przéciw kázdemu tak wurzędzie/ iako niewurzędzie zachowamy *MurzNT* 3v (7); *MurzOrt* B (2); *KromRozm* II a2v (6); *KromRozm* III Av (14); *Diar* 26 (26); *DiarDop* 99 (8); *MrowPieś* A4; Nie pomogą tobye lane wołki/ Ielth kázdey dar obyecány bołki *BielKom* G5 (29); iż yáko ono mowya/ kózdemu łwego łal. *GliczKsiąż* C8v; Dzis łlbo y przed tem zázwdy gdy łie kto práwowác ma [...] yáko łie wtem prácuyc/ yáko wyele pyeczóluye/ [...] kóždy to nye tylko mály/ wyełki/ vmie powyedzyeć/ ále y báby przed koscyółem theż o tem dobrze wyedzą. *GliczKsiąż* N3v (73); *LubPs* A3v (66); *GroicPorz* A3v (40); *GroicPorzRej* C3v (3); I iakie thám bywa

ćifnienie ludzi/ do tey wody tzárowáney/ áby koždy co naprzod vchwyćił/ y w domu dla tzárowánia wkąćie poftáwił/ nietrzebá otym piáć/ bo to káždy ná oko widzi. *KrowObr* 73 (55); A gdy ktemu vrodá á z rozumem zdrowie/ Sąli więtlze rofkofzy/ niechay káždy powie. *RejWiz* 55v (209); *Leop Ex* 30/11 (20); *OrzList* i3; W káždym miełćie w iármárk wolno káždemu ná miáre ná wagę przedáwáć. *UstPraw* F4 (12); *KochZuz ktv* (3); *LeszczRzecz* A2; *RejFig* Ccv (4); Iako Morze wymiáta/ ná brzeg zdechłe ryby/ Także ten Podkomorzy/ teź czyni bez chyby. Káždemu w oczy powie/ co mu fie nie widzi *RejZwierz* 79v (107); *BibRadz* *2v (63); Niech koždy łam łiebie łpyta/ czemu był Hieronym Łafki z Polłki do Krolá Ianá wyiechał *OrzRozm* O4 (14); tę rzecź ná rosłádek przypułzcžam káždemu/ co tho włzytkim Krzełćiánom przyniołło *BielKron* 190v (143); *BielKronCies* 477; *GrzegRóżn* E2 (3); *KochSat* B2v (3); Ná łwym káždy przełstawy/ á dla zyłku łwégo Nie łzkóđź áni vmniéyłzay dobrá Koronnégo. *KochZg* B (3); *KwiatKsiąź* A2 (3); Omnibus sese accommodare novit, Vmie fie s káždym obchodźić Káždemu przypodobáć. *Mącz* 61c (54); *OrzQuin* S3v; *Prot* A3 (12); *SarnUzn* B7 (11); *SienLek* a4 (3); *LeovPrzep* D3 (9); *RejAp* AA2 (111); Zgołá niechaj to káđdi wie/ iżem iá Polakom piłzác/ Polakom łolgowáć chciał *GórnDworz* B3 (98); Alem ia tu po prołtu/ iáko náłćniéy mogłó być/ piłáł: áby káždy łam przez łye wyrozumiéć mógl. *GrzepGeom* B2v (8); *HistRzym* 10 (3); iż fie káždemu przyłtoi ćwiczyć y łtáráć fie o łpráwy zbáwienia łwego *RejPos* 24v (380); *RejPosWiecz*² 91 (2); *BiałKat* d2 (12); A ták rádźę káždemu by fie iedná z bráty *BielSat* Ev (8); Acź iáłna rzecź káždemu/ iż to piłmo o duchu Świętym á nie o duchu ćłowiećzym rozumie łię *GrzegŚm* 64 (9); *HistLan ktv* (9); Niech teź káždy łobie kłáđzie przed oczy/ bárzo wielką चुć ku modłeniu łudźi onych *KuczbKat* 419 (11); A tu fie teź ciełz á vćz fie iáko małz rozumieć Páná łwego y dziwne łpráwy iego/ y iáko ielt łpráwiedliwe náđ káđdem łwiéłthe oko iego *RejZwierc* 204 (300); *BielSpr* b2v (18); *WujJud* A3v (28); Abowiem iáwnie káždy báćzyć moźe/ iáko nie łłuzłnie tę włáđzą Biłkup Rzymłki z łwoimi náłłáđowniki rołćiágnáł *WujJudConf* 151 (15); *RejPosRozpr* cv (5); *RejPosWstaw* [21²] (11); poniewáź o przełtrzeźenie žáđam/ a pod łtrofowánie łię káždemu/ báđz bratu/ báđz nie brátu/ báđz przyiácielowi/ báđz łprzeciwłnikowi podđawam/ przećźzebych miał być złákiem vniźeniem/ albo wzgárdzon/ álbo ná zęby bran? *BudBib* c3v (49); *HistHel* A (8); *MycPrz* I A2 (29); *Strum* H4v (3); *WierKróc* A4 (4); *BiałKaz* D2 (6); *BudNT przedm* bv (17); *StryjWjaz* A2 (5); *CzechRozm* 2v (44); BEłzećkich to zacny dom záwłze bywał w Rułi/ Káždy okrom pochłebłłtwá przyznáć mi tho mułi *PaprPan* D3 (42); *KarnNap* C2 (2); Bo zápaleni chćiwołćiá/ bywáią przymułzeni do wydźieránia rzecźy cudzych/ ták łłuzłnie iáko y niełłuzłnie/ áby im dołstawáło coby rozđawáli. Co áćz w káđdem ielt mierźiono/ włzákźe więćey w przednieyłzych Pániech/ á ołobách vrzędowych *ModrzBaz* 55v (125); *ModrzBazBud* ¶5 (2); *ModrzBazStryj* ¶2v; *SkarJedn* 7 (29); *KochOdpr* A4v; *Oczko* A2v (5); *KochPs* 10 (3); Doznaź káždy ná łobie wzdychánia łerdećnego/ drudzy plákánia hoynego/ drudzy (co day BOźe mnie y káždemu) nie ódwołćne porwánie zgrzechu/ pocźuią. *SkarŻyw* A3v (49); *ZapKóścier* 1586/1 (2); *KochTr* 11 (2); *MWilkhHist* B4; A tu łię káždy po Herbie moźe domáćć łnáđnie przodkw twoich. *StryjKron* 542 (13); *CzechEp* 5 marg (100); *CzechEpPORz* *3v (4); *KochJez* A3; *NiemObr* 17 (31); *KochFr* 34 (9); *KlonŻal* B2v (2); Boday ták łwégo męźá káđda miłowálá. *KochDz* 108; *KochPhaen* 5; *KochSz* A3v (8); *KochMRot* A2v; *ReszPrz* 13 (11); *ReszHoz* 127 (2); *ReszList* 151 (11); *WerGołć* 221 (5); *WerKaz* 275 (10); *WisznTr* 8 (4); *BielSen* 16; *BielSjem* 5 (12);

KochPam 86; *KochPieś* 23 (4); *KochSob* 65; *KochTarn* 74; Wiérz mi/ iż várietas delectat káždégo. *PudlFr* 39 (10); *ArtKanc* A10 (58); *BielRozm* 3 (9); pod tym práwi Pánem zle miefzkác/ pod ktorem nie máłz nic Wolności/ ále pod tēm tyfiáckroć gorzey/ pod ktorem wfiyfłtko káždemu czynić iefł wolno. *GórnRozm* B3 (24); *KochWr* 33 (2); *Paprup* C2 (10); *ZawJeft* 13 (4); *ActReg* 4 (10); *Calep* 238a (4); *GostGosp* 2 (21); *GostGospSieb* +2 (4); *GrochKal* 21; *Phil* B (13); *GórnTroas* 55 (4); *KochCn* B3 (2); *KochPij* C (3); *GrabowSet* D2 (11); KAnclérz ieden Koronny/ częłtokroć zwykł to był mawiác: Z káždym fię zgodzę/ iedno z łákómym nic/ bo ón chce/ á ia téz chcę. *KochAp* 6; *KochFrag* 15 (3); A w tym fiącunku/ rzeczy miárkowánié tym fiępořobem będzie fiępráwiedliwé/ gdy kořdy/ łam będąc fięwym imion y rzeczy pánem/ łamże téz fiącowác będzie máiętnořć fięwoię włáfná *OrzJan* 124 (10); *OstrEpit* A3v; *WyprPl* B4 (2); *LatHar* +4 (22); *KołakCath* B (4); *KołakSzczęřł* A3 (3); Miey fię tedy ná pieczy pilnie rádzę káždý/ Gorą názyt nie buiác/ miárá płátna závářdy. *RybGęřli* Cv (3); *WujNT przedm* 17 (108); *WysKaz*)(3v (7); Ia kořdému zdánié iego włáfné wćále zołtáwuię *JanNKar* D3 (9); CHcemy/ áby káždému było wolno káždégo pozwác o którąkolwiek řummę pieniężną *SarnStat* 826 (122); *SiebRozmyřł* D4; *WitořłLut* A2v; *GrabPospR* Kv (20); *KlonKr* A4 (6); *KlonKrGum* Av (2); *KmitaSpit* Av (2); *PowodPr* 17 (11); Bo wnąęrzne ofiáry/ iáko fiękruchá/ modlitwá/ y fiępráwiedliwořć/ y inne/ nie łá włáfné ofiáry/ y káždý ie y nie kápłan czynić moře. *SkarKaz* 157a (49); *CiekPotr*)(2v (4); *CzahTr* C3v (35); Iż łobie ieden táki ná řwiećie obrał, w którym wfiyfłtko, tym przedię inřzym wfiyfłtkięgo niepobrał: ále zołtáwił tyle, ile kořdému dořyc. *GosłCast* 5 (8) *PaxLiz* B2v (3); *SkarKazSej* 658a (27); *KlonFlis* C (4) *SapEpit* A4v (5); Bo iefłli fię ták vdamy ná to/ iż káždý dla fięwego pożytku będzie łupił/ y gwałtem rozbiiał drugiego: tu fię iuř tym fiępořobem muři rozerwác przyrodzone ziednoczenie y ztowárzyřzenie ludzkie. *KlonWor ded* **3v (10); *PudlDydo* A3 (3); *ZbyłPrzyg* A3; *SzarzRyt* A2v (2).

kařdy z kogo [z *zaimkiem: my, wy*] (182): Tu więć wřzelki moře pobaczyc pożytek przychořáci z nauki á z wmięętnořci tego poznawania, gdyć kařdy z nas křthemu ciáęnie aby thrzymał rzecř dobrá á zafię chronił fię rzecřzy złey. *GlabGad* L8v; *RejPs* 43v (2); Znas káždý gdzie fięwoy wrzod czuie Závářdy mu więcey folguie *RejRozpr* D3v (3); *SeklWyzn* d3v; *RejKup* b3v; *RejKupSekl* a6v; *HistAl* I5v; *LubPs* B6 (2); O gdyby káždý weřrzał z nas we wnąęrz do fiębie/ Iáki tám mamy robak wřtáwicznie grzebie. *RejWiz* 53 (11); *Leop Bar* 2/8 (3); *BibRadz* *4v (5); *OrzRozm* P2v (4); *BielKron* 59v; Horizon, [...] Połowicá niebá álbo hemiřpherij którą my oczimá fięwemi ogárnác mořemy/ bo káždý z nas połowicę niebá widzy, á połowicá pod ziemią yeřł *Mącz* 158b (3); *OrzQuin* G2v (2); *LeovPrzep* G4v; *RejAp* 19 (12); *GórnDworz* C4 (13); *RejPos* Bv (48); *BiałKat* 226; *Grzegřm* 3 (2); wfiyfłcy o tym pewnie wiemy/ Iż káždý z nas muři tu powinny dług płácić/ Bo fię kres zámierzony nie moře zináczyć. *HistLan* E; *KuczbKat* 60; *WujJud* 99 (2); *WujJudConf* 65; *RejPosWřstaw* [21²] (3); *MycPrz* II A (2); Bo Apořtoł Piotr do křřtu napomináiąc ták mowył pokutę czyńćie/ vpámieřtawřzy řię/ á okřci řię káždý zwaz dla odpuřłzczenia grzechow *BiałKaz* B2v (2); *CzechRozm* A4 (3); Nie mořę ia inácze y o tychci powiedzyeć/ Moře o nich káždý z was lepiey niř ia wiedzyc *Paprupan* K4v (6); *KarnNap* A2 (3); *ModrzBaz* 138; *SkarJedn* 279; *ReszPrz* 64 (2); *BielSenJoach* 3; *PudlFr* 72; *ArtKanc* B3v (10); *Paprup* K3; *ZawJeft* 19; *ActReg* 124; *Calep* 38a; *OrzJan* 11 (2); *LatHar* + 2v (7);

WujNT Act 17/27 (6); SarnStat 905 (2); PowodPr 6; SkarKaz 277b; KlonWor ded **3v; [niedługo tego światá/ by tu kózdy z nas y do ftu lat iefzcze żył BrantKaz E5.]

každy z ilu (1): Te wierzyki ácz prófte vważ kózdy z wiela. *CzahTr 13.*

W užyciach pl (2): TarDuch B3v; káždym tedy ma być dáne dziedzictwo wedle liczby ich. BibRadz Num 26/54.

W połączeniu z „nie” [w tym: „nie” przed przyimkiem (2)] (125): Nie kózdy wie co mu zdrowo. *BierEz 13 (5); FalZioł V 73v; BielŻyw 131; GlabGad F3; KlerWes Av; RejPs 137; Abo też myflictwo owo Y toć nie káždemu zdrowo RejRozpr Hv; Mowić nie skoždym przyftoi RejJóz C8 (2); RejKup e2v (2); MurzHist L; KromRozm II o; BielKom E3v; aby fye nye ku ledá yákyey byałye głowye wdawał/ á nye s káždą co nyewyáftá yeft/ towarzysytwá á fkládu myał. GliczKsiqż Bv; GroicPorz m4 (4); KrowObr 139; RejWiz 43v (3); RejZwierz 78 (2); BielKron 46 (4); áczkolwiek fię to nie káždemu może przytrafić/ tilko łamym wielkim vmysłom/ y tylko tym ktorzi łą zaczną cznotą ofłachcieni. KwiatKsiqż G3; OrzQuin A4v; wżákże iż połpolitych Ziół łatwie fye żywych dopytác między bábámi: oprócz Ptálzé oczká/ łą nie kóždemu znáiomé SienLek 256v (6); GórnDworz L8 (4); GrzepGeom B4; HistRzym 73; RejPos 29v (8); BielSat B3; RejZwierz A2 (7); BielSpr 65; Wyznamam też/ że ieft siedm prawdziwie á włáfnie Sákrámentow nowego Zakonu od Iezuła Chriřtuła Pána náłzego vřtáwionych/ á ku zbáwieniu rodzáiu ludzkiego (ácz nie káзде^{mv} wżyftkie) potrzebne WujJud 26 (12); RejPosRozpr c2; BudBib b; MycPrz I [D]v; WierKróc B3v; BudNT przedm b3; CzechRozm 112v (2); PaprPan B (2); ModrzBaz 85v (3); SkarŻyw 257; StryjKron 762; CzechEp 90 (4); KochFr 23; KochDz 105; Ze co w głowie miał/ to mógl y wymówić fnádnie: Nie káždemu to dwoie zarazem przypádnie. KochTarn 74; PudłFr 12 (3); BielRozm 11; GórnRozm L4v; ZawJeft 25; KochFrag 23; LatHar +8v (6); WujNT Matth 7/21 (4); WysKaz 14; wiedząc iże potomřtvo nie závády fie áni káždemu dobrze vda/ ále pořługá przeciř Rzeczypořpolitéy á wypełnienie powinnořci ná wieki wřzędzie dobrze fłynác muři. SarnStat 1002; PowodPr 2; SkarKaz 81a marg (4); O nędzne řczęřcie páńłkie/ y téz moźnych ludzi/ Nie káždęgo o zazdrořć ku łobie Pobudzi/ Y nie káždy go łápa/ tylko ów co głupi GořłCast 66 (2); PaxLiz Cv; KlonFlis D4v.*

W powtórzeniu intensyfikujícím (4): A nie wymawia tám řadnego řtanu/ iedno káždy á káždy/ áby miał włáfná małżonkę řwoię. *RejPos 345v.*

W przeciwstawieniach: »každy ... řaden (21), nikt (14)« (35): Káždemu wiernie poradzay, á nikogo nie przeradzay. *BielŻyw 20 (3); RejPs 214; RejRozpr Dv (2); RejJóz C3; RejKup f2; GroicPorz 1v; Niřkim nie ieft obłudnie lecz s káždym prawdziwie. RejWiz 7v (2); BibRadz Is 47/15 (2); v nich káždy chce pánem być á fłuchác řadny BielKron 255 (3); RejPos 300 (5); RejZwierz 25v (4); BiałKaz 14; PaprPan Y; KochOdpr B4; SkarŻyw 384; BielSjem 8; ArtKanc P3; OrzJan 56; LatHar 620; KlonWor 44; Nikomu fię to nie zda/ káždy to rad gáni. ZbyłPrzyg A3v.*

W charakterystycznych połączeniach: *každy (do-, na-, prze)czyta (się) (czytaj, czytać może) (16), domacać się może, domyřlić się może (5), dopatrzy się, dowie się, dowiedzie (dowieřć mógl) (2), dozna (doznać może) (6) dziwował się (dziwować się musi, może) (4), przed oczyma miał (mieć musi, miewa) (3), mowi (mow, niech mowi) (6), (na)uczy się (nauczyć się może) (9), obacz się (obaczyć się ma, może) (7), (o)baczy (obacza, może obaczyć) (na oko) (241), obejźrzeć może, ogláda (ogládać może) (3), ořadzi*

(niech osądzi, osądzić może) (3), na pamięć przywieść może, pamięta, patrzy (patrz(aj), ma patrzeć) (13), pobaczyć może (mogł) (2), pomniał (pomni, ma pomnieć) (6), powie (niechaj powie) (12), (po)winien (był) (21), (po)zna (znaj, pozna(wa)ć może, musi) (73), pros (prosi) (2), przeczytać musi, przypatrz się (przypatruje się, przypatrzeć się może) (37), przyzna (przyznać musi) (10), pyta się (3), rad (5), rozezna (rozeznac może, musi) (12), rozmyśla (rozmyśli się, rozmyśl(aj) się, rozmyślić się miał) (11), rozsądzi (niechaj rozsądzi, rozsądzić może) (4), rozważaj (niech rozważy) (2), chce rządzić (2), rzekłby (rzec musi) (4), słuchaj (aby słuchał) (3), tkni (się) [imp] (5), uważa (uważ(aj), uważyc (uważać) ma (może)) (32), uzna, uźrzy, weźrzy [imp] (2), wgląda, widzi (na oko) (widzieć może) (33), wie (winien (mogł) wiedzieć) (54), wierzyć może, wołałby (woli) (3), zadziwuj się, zdumie się, zdziwić się musi, zezna (zeznać, zeznać musi) (17), (z)najdzie ((z)należć może) (14), (z-, po-, wy-, do)rozumie (się) (zrozumieć itp. może, musi) (90); każdego rozmyślaniu (rozeznaniu, (o)baczeniu) poruczam (niech będzie poruczono itp.) (7); spytać każdego (2); o każdego idzie (pojdzie) (gra) (3); każdemu godzi się (4), jasna (wiadoma) rzecz (3), jawno (jawne rzeczy) (8), należy, podoba się (7), (po)trzeba (7), potrzebny (3), (przy)podobac się (5), przysłuszy (2), przystoi (15), wiadomo (3), wolno (było, ma być) (75), zda się (5); każdemu gotow(y) (12), luby (3), miły (7), miłościwy (3), powolny, praw (6), rad, zdrow(y) (3).

Przysłowia: Niechaj pátrzy káždy fwego *RejRozpr* E; A ono by dobrze/ áby káždy fwego pátrzył. *KromRozm III* H6v (2); *RejWiz* 31v (2); *RejZwierz* 77 (3); Ale miásto napráwy páttrzał káždy fwego *RejZwierc* 249; *KochSz* B2v. [Ogółem 10 r.].

bibl. aby nyewiny za vynnego nyeczierpyal. Ale kałzdi fwe brzemye nyofl *MetrKor* 40/818; *RejPos* 51; káždy brzemię fwe poniešie. *WujJud* 209; *CzechEp* 26 (3); gdy koždy z niepożytkiem fwoim niółł brzemię fwoie dla zdrowia poľpolitégo *OrzJan* 56; *WujNT Gal* 6/5 (2). [Ogółem 9 r.].

bibl. Bo koždy kthory fie podwyźlłfa/będzie poniżony/ á ktho fie poniża będzie podwyźlłfon. *Leop Luc* 14/11; Iż káždy będzie powyźlłfon ktokolwiek tu będzie vniżał ftan fwoy *RejPos* 201 (4). [Ogółem 5 r.].

Ná nálfym dobrym nieľsporze Iuż więc tám fwą káždy porze. *RejRozpr* A2v; *RejWiz* 6v; *KochZg* A2; Niech káždy zdánié fwoie/ iák chce/ oftro porze *PudłFr* [3]. [Ogółem 4 r.].

Boć káždego gryzie fwoy mol *RejRozpr* E4; Káždy ma fnać fwego molu *RejKup* x4; Quisque patimur suos manes, Káždy ma, fwego molá co go gryżie. *Mącz* 207d.

Podobno iáko y łoni Káždy ná fwe fkrzydło goni *RejRozpr* Dv; Ieden z drugim niewiernie káždy fobie gali *RejJóz* I; Ale kiedy káždy rozno na fwe skrzydło gali Iuż więcż wľzytkim myľł odpadnie *RejJóz* L3v.

Suus cuique modus est, Káždy ma fwoy obyczay. *Mącz* 228a (3).

Non cuiuis datur adire Corinthum, Proverbium, Nie káždemu fie może wľziłtko ftáć. *Mącz* 65d; quia non cuilibet licet adire Corintum, to iefł/ nie káždemu w drogę do Korintu *RejZwierc* 112v; Ale do Koryntu przyść nie káždemu fnádnie: To wľzytko/ rzadko kiedy iednému przypádnie. *KochDz* 105.

Abowim nye o zgrái/ gđzye káždy w fwą idzye/ ále o zgodnym/ ktore pod yednym práwem y porządkyem bywa *KromRozm III* A5; Ale gđzye káždy w fwą poydzye/ tám nye rząd/ á zá nim roľtyrk y rozerwánye. *KromRozm III* F7v.

Każdy wodę ná fwoy młyn po ftáremu wiedzie *Prot Dv*; Zbytek fie krzewił, práwá vftawály, Lupieftwá drugich frodze vciłkály. Káždy ná fwoy młyn pilno ciągnął wodę *KlonKr E2v*.

Koždy mędrfzy połzkodzie. *BierEz K3*.

Koždy ma fwe rupie. *BierEz O2v*.

Káždegoć znas trzewik cífnie *RejRozpr E4*.

Kto na koniu pod koniem przydzie być kazdemu *RejJóz I5v*.

Ano kazdego po fkorze Znaczc chocz fie wfpina ku gorze *RejRozm 392*.

By był mocarz nawieftzy/ káždy fkoczy pliego. *RejWiz 85*.

Bo káždy dmie ná wodę/ gdy go vkrop fpárzy. *RejWiz Cc3v*.

Káždy fwoie ma ná pieczy. *KochZg A2*.

Arbore deiecta quivis ligna colligit. [...] Po plebanowey fmierci/ káždy w yego ftodole rad młóci. *Mqcz 14b*.

Nie káždi pan/ co w bláwacie. *GórnDworz L8*.

iż prawdá ząwždy kole w oczy káždego. *RejPos 250v*.

A ifcie taką miárką byś mi iedno wierzył/ Káždemu tám odsypą/ iáką też tu mierzył. *RejZwierc /271*.

V nas mowią/ złym położeniem káždego fkaži. *ModrzBaz 103 marg*.

Teraz Miłtrzu łam fye lécz: czás Doktor káždemu. *KochTr 25*.

Nie káždy weźmie po Bekwárku lutniéy. *KochFr 23*.

Połączenia: »káždy (...) co« (30): Káždy tu co gi kxiądz liczy Vbogiego kmieciá czwicz *RejRozpr D3v*; *GliczKsiąż Bv (2)*; *LubPs ff2 marg*; *RejWiz 18 (2)*; *RejZwierc 86v*; *GórnDworz L8*; *RejPos 209 (2)*; *HistLan Ev*; *WujJud 68v (2)*; *WierKróc A2v*; Iáko to káždy/ co iedno ma co rozładku zdrowego/ obaczyc Inádno może z wyznánia onego *CzechRozm 18v*; *Paprpán Ff2*; *ArtKanc K19*; *ActReg 84*; *GostGosp 58*; *GrabowSet V3*; *KochFrag 23*; Wiérzcie mi W. M. żeć to nie ládá ftrách: y nie trzebá go lekce wazyć: vftawicznie ten tkwi we łbie v káždego co Bogá zdrádzi *OrzJan 35*; *WujNT Ioann 19/12 (6)*; *SarnStat 696*; Nikogoż nie poładzáiac/ nikogoż nie Potępiáiac/ káždemu co nam źle czyni odpulzczáiac *SkarKaz 280b*.

»káždy (...) kto(ż)(kolwiek)« [szyk 295 : 43] (338): aby káfdy ktofzbykolwyek slufbą przyyął, szám oľzobą szwoyá a nyepreľ porucznyka alias podftawka sluzyl *MetrKor 38/286*; *BierEz L2 (3)*; *OpecŻyw 5 (2)*; *FalZioł II 3c*; A przetoż znamię ieft że fie káždy Bogu przeciwi, kto fie imieniem iego mianuie *BielŻyw 152 (3)*; *KlerWes Av*; *LibLeg 10/151*; Więc, to chcą ftrafłni być káždemu fkiem fie podkáia *RejPs 106v (8)*; *RejRozpr G2 (3)*; *RejJóz L7v (3)*; *RejRozm 391 (2)*; Panfką dobrocz v nas zanicz Sktorą on gotow kazdemu Kto yedno zawoła kniemu *RejKup dd6v (11)*; *KromRozm I [L3]v*; *MurzHist A2*; *KromRozm III D6*; *Diar 45*; *DiarDop 99 (2)*; *BielKom E5v (3)*; *GliczKsiąż E3v*; A kto fie mocy iego chce namnyey fprzećiwic/ Káždego zámorduye á nye chce go żywić. *LubPs C2v (3)*; Woyth przyfyęgly Miáftá.N. oznáymuię tym to piłánim káždemu komu to przynależy wiedzieć *GroicPorz p2 (7)*; *KrowObr 88 (3)*; *RejWiz 2v (14)*; *Leop Ioann 19/12 (4)*; *UstPraw Kv*; *KochZuz A2*; *LeszczRzecz A3v*; *RejFig Cc4 (2)*; *RejZwierc 2 (10)*; *BibRadz Deut 18/12 (2)*; *BielKron 3 (12)*; *Mqcz 283b (2)*; *RejAp 7v (12)*; *GórnDworz G (14)*; Bo krolewná tákowey krafy byłá/ iże ktoż iá kolwiek ogládał/

káždy gárdło prze nią ważył. *HistRzym* 8v (3); *RejPos* A5 (62); *BiałKat* 256; *HistLan* E2; Abowiem pátrż iáko ci krucy ielzće zą żywotá kluią á łupią káždego kogo lie imą *RejZwierc* 49 (30); *WujJud* 110; *WujJudConf* 8v; *RejPosWstaw* [143³]v; *BudBib Ex* 29/37 (10); *MycPrz* II B [3]; *BudNT przedm* d3 (2); *CzechRozm* 66 (6); Ma lie wždy náłz ná pieczy á mowi ták ząwždy/ Szczęłliwy kto ná przyłzłe rzeczy pomni káždy. *PaprpPan* L2 (5); *L. Neracius* [...] gdy tego nie mógl śćirpieć/ że wedle dwunaści tablic vítawy/ káždą krzywdę piącią á dwudzieftą grzywien miedzi opráwowano/ wziąwłzy worek pieniędzy/ kazał słudze nieść zą łobą/ á łam kogo podkał káždego bił: á káždemu kogo vbił/ pięć y dwádzieścią grzywien miedziáných pieniędzy zaráz dáć kazał. *ModrzBaz* 79 (7); *SkarJedn* 49 (2); *KochOdpr* A4; *KochPs* 90 (3); á kto ná łprawy żywotá iego pátrżał: obronę wiary/ pńowanie kácerftwá/ podzwignienie krzyżá Chryftułowego/ káždy mu przczytác muśiał. *SkarŻyw* 372 (2); *ZapKościer* 1582/40v; *StryjKron* 95; co łobie káždy ktoby temu wiary dáć nie chciał przczytác może. *CzechEp* 115 (14); *KochJez* A2v; *NiemObr* 66; *KochFr* 130; *KochPhaen* 18; Kto iedno ma rozum w głowie/ Káždy tóż/ co y ią powie. *KochMRot* B2v; *ReszPrz* 69; *ArtKanc* Cv (5); *GórnTroas* 50; *KochCzJan* A2v; *GrabowSet* G4 (2); *WujNT Act* 10/43 (2); *SarnStat* *8 (16); *SkarKaz* 7b (4); bo ktomiękolwiek znał/ Koždy mię zą dobrego według łpraw moich miał. *CzahTr* K2 (5); *PaxLiz* Dv; *SkarKazSej* 665a; *KlonWor* 54; *SzarzRyt* A3v.

»káždy (...) ktory (ż) (kolwiek) (a. qui)« [szyk 167 : 1] (168): *BierEz* R3v; *PatKaz* I 17v; *BielŻyw* 10; *RejPs* 43v (2); *RejKup* b2; *MurzHist* F2 (2); *MurzNT* 103v (2); *BielKom* E8; káždy kthoryby yedno chcyał co vmyeć/ ma náuki nigdy z myłli łwey nye łpułłczác *GliczKsiąż* N2; *LubPs* X3v *marg* (2); Káždy świádkiem będzie/ ktorego łłufzna przczyná od tego nie odwiedzie. *GroicPorz* x (2); *KrowObr* 16v; Gdyż to ząwždy rozna rzecz bywa v káždego/ Ktorzy tu chodzą dziwnie z dziwnymi myłłami/ A ledwe znác iż żywi/ iáko máłowáni. *RejWiz* 20v (3); *Leop Ex* 30/13 (22); *UstPraw* D2 (2); Y zebráli lie do niego káždy ktory iedno miał vćilk ná fię/ y káždy ktory był dłužen/ y ktorego iedno co dolegáło *BibRadz* 1.Reg 22/2 (9); *BielKron* 3 (8); *Mącz* 12d (2); *RejAp* 5v (4); *HistRzym* 95; *RejPos* 39v (19); *BiałKat* 53v (2); *KuczbKat* 170 (2); *RejZwierc* 55 (3); *WujJud* 53v (2); *BudBib* 1.Reg 2/36 (2); káždy to foelix qui poteft cognofcere reru^m caulas *MycPrz* II B4v (2); *CzechRozm* 92 (3); *PaprpPan* L2 (2); *ModrzBaz* 85v (2); *SkarJedn* 38; *Oczko* 2; *SkarŻyw* 285 (3); Oštátki ich Boleśław mieczem do wiary Chrzefciánłkiey przymuśił/ bo ktory fię chrzćić wzbraniał/ káždego łcięto. *StryjKron* 340; *CzechEp* 119; *NiemObr* 3; *ReszHoz* 122; *WerGośc* 258; *WerKaz* 284 (2); Bowiemci tho káždemu przyłtoi; Ktory fię kolwiek Pána łwego boi. Iżeby on czćił Imię święte iego *ArtKanc* T19 (3); *ZawJeft* 24; *LatHar* 474 (6); *WujNT przedm* 12 (24); *SarnStat* 6 (13); *CzahTr* H2v (2).

Wyrażenia: »káždy na święcie« (4); *KlerPow* [6]; A dziwno lie tho więc zda káždemu ná łwiecie/ Iż lie ták omyłny łwiát ná łwych łprawách plecie. *RejWiz* 128; *BielKron* 91 (2).

»káždemu wobec« [szyk 2 : 1] (3): VObec lie przypodobác chcąc we włzem káždemu Co iedno przynależy łtanu pocźciwemu. *MycPrz* I A2v; Ia Malgorzata wáSORłka swáłzor przełwylłzkiem wokowa wylłznawam tym nyneyłzym łłtem moym y kółdemu wobecz, ku wyadomółczy przywodzi *ZapKościer* 1534/66v; *PowodPr* 38.

»káždy z osobna, osobno (a. osobnie); káždemu z osobna« = *singulus* *Mącz*, *Modrz*, *Calep*, *Vulg*, *JanStat*; *unusquisque* *Vulg*, *Mącz*; *quilibet* *Mącz*, *JanStat*; *diversus* (*seorsim*), *sigillatim*, *singulatim*;

cuique, singulatim unicuique Mącz [szyk 96 : 13] (59 : 2; 48): Iezu ienżes zapłaty kaźdem z oľobna flufzne obphcie obieczał, ł. łie nad na. *TarDuch* G3v; *MiechGlab* 87; *WróbŻoltGlab* A4; *RejPs* 90v; *RejRozpr* I4v; *GliczKsiąż* L8; *RejWiz* 23 (4); *Leop Ier* 50/16 (2); *BibRadz Ez* 18 arg (2); *OrzRozm P2v* (2); *BielKron* 248v (2); *KwiatKsiąż* A3v (2); *Quilibet*, Kaźdy z oľobna/ Włzelki/ którykolwiek. *Mącz* 340c (11); *OrzQuin* Y4; *RejAp* 31; *GórnDworz* E3 (2); *RejPos* 120 (4); *BiałKat* 253v (2); *GrzegŚm* 30; *KuczKat* 5 (3); *RejZwierc* 37 (2); *BielSpr* 42; *WujJud* 219v; *WujJudConf* 219v (3); *RejPosWstaw* [110²]; *CzechRozm* 101; *ModrzBaz* 17 (4); *SkarŻyw* A2v; *CzechEp* 58; *NiemObr* 174 (2); *GórnRozm Bv* (2); *Calep* 982b; *OrzJan* 11; *WujNT* 478 (4); *SarnStat* 902 (8); A których mańętność oľobno kaźdego ták wiele nie wynieśie *GrabPospR* M2; *PowodPr* 80. Cf »wszyscy, kaźdy z osobna«.

Szeregi: »(nie) wszyscy (a. wszytek) (wobec), (i, a, ani) kaźdy« (7): I łzłień włyſcy popiľować/ kaźdy do miałta łwoiego. *MurzNT Luc* 2/3; *KromRozm II* e2v; *KromRozm III* B2v (2); *RejAp* 85; *WujNT Luc* 2/3; *PowodPr* 55.

»(tak) wszyscy (wobec), (i, jako) kaźdy z osobna; (tak, baźź) wszystkim (a. wszem) (wobec) i (jako, baźź) kaźdemu z osobna« = *omnibus et singulis JanStat, JanPrzyw; omnibus et cuilibet, in universos et quemlibet, universi et singuli, singulariter singuli et universaliter universi JanStat* [szyk 26 : 3] (8 : 21): *UstPraw* Kv; Ia ginąc/ ná was Rátá/ wołam: których włytkich pomoc wielką/ z oľobná koźdógo/ máła moc w tęp łodźi ielt. *OrzQuin* A3v; *WujJudConf* 184v (2); *CzechRozm* A2 (3); á ktorzi łię przodkow łwych zacnością niemogą ozdobić/ ċi łię niech łtaráia/ áby [...] kaźdemu łię dobrze záchowywáli/ ták kaźdemu zoľobná/ iáko y włytkim w obec iáwnie [*tum privatim tum publice*]. *ModrzBaz* 74v (2); *NiemObr* 85; *ActReg* 125; *WujNT* 76; *SarnStat* 116 (17).

C. W funkcji przejściowej między przymiotną a rzeczowną (1910) :

a. Z elipsą rzeczownika występującego w zdaniu poprzednim lub znanego z szerszego kontekstu [czasem występuje niezgodność rodzajów między rzeczownikiem a „kaźdy”] (1540) :

α. Zastępuje rzeczownik osobowy (920) : Ezop gdy włzedł do łoźnice/ Vřzawłzy tám cudne młodzieńce: Rzekł im/ Bog wam pomagay/ A koźdy mi łwą rękę day. *BierEz* A4v (7); Tedy s tego pokoleniá mnogo męźczyzn młodych ij łtarych przyłflo kaźdy nołfátz łáfkę w rękę/ według przykázaniá. *OpecŻyw* 4v (7); *ForCnR* E; *PatKaz III* 122v; *HistJóz* C3 (7); *FalZioł* I 86d; Takieź do łwoich ryczerzow połłał [Aleksander] aby łie mu kaźdy w łwey zbroi okazał. *BielŻyw* 149 (2); *MiechGlab* 13 (2); 14. towarzyłzow: wypili 92. kwart. wina po 26. o. wiele kaźdy ma dać á wiele to vczyni w łumie. *KłosAlg* G2 (5); *KlerWes* Av (2); *LibLeg* 7/99 (6); rozkazvyemi voyevodám, aby kazdy w łwem voyevodłtvie tego łtrzeł *ComCrac* 12 (3); *RejRozpr* G3v (2); *RejJóz* C4 (3); Potim dziatki mogą łpiewać łfalmi łtoiać przed łtołem/ Boże przikaźanie/ albo pacierz a potim maia yć kaźde do robotty [!] łwoiey albo do łkoli. *SeklKat* D2; *RejRozm* 394; Wynyda teź xieza moy Kaźdy łię Biłkupa boy *RejKup* t8v (9); *HistAl* H6v; *KromRozm I* G2; *MurzNT Mar* 13/34; *KromRozm III* F8v (4); *Diar* 26; Przeto profzę miłe łłuźebnice/ Y was corki cnotliwe dzyewice/ Wotuycie mi káźda ná łwą łtronę *BielKom* Gv (2); *GliczKsiąż* F4 (3); *LubPs* X5 (2); Zátym Woyt s Przyłyeźniki powłtałwłzy y podniowłwłzy kaźdy práwą rękę/ á łpułciwłwłzy dwa páłcá ná doł/ łkaźe go ná vpad *GroicPorz* n2 (3); *KrowObr* 4 (5); *RejWiz* 13v (11); *Leop Num* 1/52 (12); *RejZwierz* 18 (9); *BibRadz Ruth* 1/8 (13); *BielKron* 70v (72); *Mącz* 61b (2); *SarnUzn* D8v; *RejAp* CC3 (3); *GórnDworz*

C3v (17); Corko miła/ dwoie kfiążąt przyiácháło/ á káždy prósi ciebie zá małżonłą [!] łobie *HistRzym* 13v (4); *RejPos ktv* (9); *BiałKat* 111; *BielSat* [I4]v (6); *GrzegŚm* 60; *RejZwierc Av* (6); *BielSpr* 6 (11); *WujJud* 13 (3); *WujJudConf* 18 (2); *RejPosWstaw* [143³] (2); *BudBib Gen* 41/12 (27); Słyfząc to lud/ koždy rzekł *HistHel* C; *Strum* Iv; Málborfki y Pomorfki potym Woiewodá/ Z ósmđdziefiąt iezdnych iechał á w káždym vrodá. *StryjWjaz* B3 (7); Y chodzili włyfcy Izráelczycy do Filiłtynow/ káždy ółtrzyć lemięfzá fwego. *CzechRozm* 109v (3); (*nagł*) Márek/ Ian/ Wálánty Klońfcy. (–) [...] Nie omiefzkam wyfłowić ich pocźciwey fprawy/ Káždy czáfu potrzeby Lotárgius práwy *PaprpPan* I4v; O Tymći Rámułczyku mogę ták powiedzyeć/ Mufiál gđzyeś z Zopirułem w iedney fzkole fiedzyeć. Bo iednáka życźliwość cnotá v káždego/ A wżákoź iá przyrzekam tobie zá fwoiego. *PaprpPan* Aa4 (29); *ModrzBaz* 64v (6); y kápłani w oboygu [*chleba*] ciáło Boże poświęćác máią/ káždy wedle zwjczáiu fwego/ ábo wíchodniego álbo zachodniego. *SkarJedn* 272; *SkarŻyw* 192 (11); Tu bęđzie wywodźił z piekła mále dzieći w kofzulkách tylko/ zá rękę káždego/ spiewáiąc/ cum Cantoribus. *MWilKHist* F3v (3); *StryjKron* 36 (4); *NiemObr* 58; Kilká ófób ná iednę fáłę fię złożyło. Káždy z żoná. *KochFr* 133; *KochSz* A4; *ReszList* 160; *WisznTr* 2; *BielSjem* 9 (4); Lepiéy polnych Tátárow dawny zwyczaj niešie/ V których káždy fwoy dóm woźi ná kolešie *KochPieś* 1 (2); PAllás/ y fławna Wenus/ zacnych Bogów żony/ Pámieťayácie mi świádczyć kážda z fwoiéy ftrony *PudłFr* 51; *BielRozm* 25; Drwá gđy rábiá kmiotkowie/ káždy ná fwą gromáde kłáść ma. *GostGosp* 70 (5); *GrabowSet* F3; *KochAp* 13; *WyprPl* B4v; *LatHar* 245; *WujNT* 77 (9); A ci máią mieć opátrzenie z fkárbu náłżego y potomków náłżych: Bilkupi z Ruřkich kráiów/ y inni świetckiego ftanu Senatorowie/ káždy ná fwé pułroká po piąći fét złotyeh. *SarnStat* 39 (19); *KmitaSpit* A2v (2); *SkarKaz* 580b; *CzahTr* E2 (2); A iź małż pod fwą ręká Bogomodłne Zaki/ Grofzogonne Miefzczány/ y płuźne Wieśniaki. Troy pocźet: trzech teź z siebie wybrawfzy pośłáli/ By cię iák nayvcźciwiey káždy w fwą witáli. *RybWit* A3; *ZbylPrzyg* A3.

káždy z kogo, z czego [z rzeczownikiem w pl (46), w sg coll (12); w tym: dodatkowo z zaimkiem (13)] (58): A ták fluchay káždy zrořlicznego národu/ á zwłáfczá ty Izráel *RejPs* 74v (2); zaktorimibi káľdzi spoddanich Czefłarza ye⁸⁰ M. y náłżich tesz mogł bicz beřpyeczen *LibLeg* 11/23; *ZapWar* 1548 nr 2669 (2); *Diar* 56; *RejWiz* 171v (2); *UstPraw* B3v (2); A wżákoź miła cnotá [...] Koźdego s fwego ftdáđ/ iáko piątnem znáczy *RejZwierc* 115v (2); *BibRadz Iudic* 9/49; *OrzRozm* Rv; *BielKron* 427v (2); Radbyeh tu kážde⁸⁰ z W. M. fłyfzał zdánie/ w ktorymby kto kroleřtwie s tych miefzkáć chciál *GórnDworz* C6v (14); ále dotkni fie káždy z namnieyřzego ftanu/ iefliř nie iefł Cefářzem iákiey tákiey ofiáđłóści fwoiey *RejPos* 253v (3); *RejZwierc* 33; *BielSpr* 54v; (*nagł*) Ierzy/ Iákub Struřowie s Komorowá. (–) EVrifilus y Pirus chociaź męźni byli/ Iuź temu wierz że ci dwa męřtwo im odięli/ Abowiem fie tym báwi káždy s tego gniazdá *PaprpPan* H4v (6); *ModrzBaz* 93 (2); *WerKaz* 297; TO fłufza z wiernych káždemu/ vznawfzy fwoie złości/ Korzyć fię BOGV wiecznemu *ArtKanc* L19 (2); *WujNT Luc* 16/5 (2); *SarnStat* 39 (7); W Swey Alexánder kwitnácey młodości Pánowál hoynie: czym wielkiey miłóści Dořtał był łobie z ludzi v káždego, Ták v zacnego iáko v podłego. *KlonKr* Fv; *PowodPr* 55; *GostCast* 26.

káždy z kogo [z zaimkiem w pl; w tym orzeczenie w pl (7)] (279): Czo fzie řhrankw a placzw dořhicze then káždemv řźnych bandzye vřazan drugi albo trzeci dzyen przed bithwa yvz polozona thak aby káždy řźnych vyedźyal gđye vdzielan bandzye *MetrKor* 26/62v (5); *BierEz* D4v (3); *OpecŻyw* 24v;

ForCnR C2; *PatKaz III* 107v; *HistJóz* C3v; *FalZioł* V 51v; *BielŻyw* 17 (2); *MiechGlab* 58; *KłosAlg* G4v (2); *LibLeg* 10/59 (6); *RejPs* 22v; *RejRozpr* D4v; *RejJóz* L2v (6); *LibMal* 1546/111; *RejKup* b8 (40); *ZapWar* 1549 nr 2657 (4); *KromRozm I* M3; *MurzNT Ioann* 6/7; *KromRozm II* x2v; *KromRozm III* D 8 (4); *BielKom* B3 (3); *LubPs* O3v (6); *KrowObr* 64 (3); *RejWiz* 1v (10); *Leop Lev* 8/24 (9); *OrzList* h4; *UstPraw* B3v (3); *RejFig* Aa3; Wkazał mu żem nie ią krzyw/ lecz moi Rycerze/ Sktorych káždy niż w złocie/ rádzey w ławie gmerze *RejZwierz* 16 (4); *BibRadz Gen* 43/21 (22); *OrzRozm* M3v; *BielKron* 9 (34); *GrzegRóżn* N2v; *KwiatKsiąż* D4 (2); *LeopPrzep* G2; *RejAp* 15v (7); *GórnDworz* 12v (2); *HistRzym* 13v (2); Ano s tákowych káždj frogą sentencią Páńfką ná fobie odnieść muśi/ ktorj by nád łłowá Boże⁶⁰ zámierzenie/ co inego fobie wymyślác chciá. *RejPos* 89v (15); *BiałKat* 110v (3); *HistLan* D3v; *KuczbKat* a2 (2); *RejZwierz* 95 (5); *BielSpr* 11 (7); tedy káždy zwas wziáwłzy broń fwą/ á co mężnieyłzy ludzie wynidźcie zmiáftá/ obráwłzy fobie hetmáná. *BudBib Iudith* 14/1 (7); *MycPrz* II A4v; *BudNT przedm* b8 (3); *StryjWjaz* C3; *CzechRozm* 20 (5); (*nagł*) Kierdeyowie. (–) [...] Aleć widzę káždy s tych choć dzyeći nie máią/ By bronili oyczyzny pilnie fie ftáráią. *PaprPan* E2v (24); *KarnNap* A3; Mnimam tedy/ żeby dofyc ná tem było/ áby ofzácowano ziemię tych mieśzeżan/ z ktorjch káždy wedle przemożenia máiętności/ niechayby ná káždy rok do wtorey fummy dawał/ dwudzieftą część pożytkow dorocznych. *ModrzBaz* 122v (11); *SkarJedn* 15 (4); *Oczko* A4v (3); *KochPs* 124; *SkarŻyw* 106; *ZapKościar* 1586/1 (4); *StryjKron* 6; *CzechEp* 228 marg (3); *NiemObr* 77 (6); *KochSz* A3 (3); *ReszList* 168; GDyżeście to o śiołtry ná nas przełożyły/ Choćia inne niżli my dobrze mędrfze były: Ale cnotą z káždą z was isćie możem zrownác *BielSjem* 12 (2); *PudłFr* 8 (2); *ArtKanc* F10v (3); *GórnRozm* Bv (4); *PaprUp* D4v (4); *ZawJeft* 36 (3); *GostGosp* 64; *Phil* B2 (2); Więc o káždą z was był łós/ á mogło połżużyć Drugiéy łczęścié/ iż może niewoléy nie vżyć. *GórnTroas* 60 (2); *KochFrag* A3; *LatHar* 596; *WujNT Matth* 26/22 (22); *WysKaz* 15 (2); *SarnStat* 186 (27); *SiebRozmyśl* L; obráchuyże iáko káždego z nich kofztuią łzáty łány cudzoziemłkie/ ktore ná niem widziłz gdy nowe kupił *GrabPospR* N4; *KlonKr* A2; *PowodPr* 8 (3); *SkarKaz* 244b (2); *CiekPotr* 45; *GostCast* 16; *PaxLiz* Bv (3); *SkarKazSej* 684a; *KlonFlis* G4v; Ták rofkofłzna družyná między łobą práwi/ Ták z nich káždy/ śmieiác fię/ tey fię Pánnie ftáwi. *ZbylPrzyg* A4v.

každy z ilu (1): Bo nie z iedney tu zyemie lecz z domu iednego/ Naydzye s czterzech káždego Hetmánłtwá godnego. *PaprPan* V2.

každy w czym (4): Y tegoć obyczaiu łtarego nieganyin/ chodzić ras wrok wdom pałterzowy włzelkiego parafiana łwego/ y łluchać á pytać káždego w domu/ poczawłzy od gołpodarza y gołpodiniey aż donamnieiłzego *SeklKat* Z2; powiedáią iż ten vrząd Krolewłki iest/ dożierác tego/ áby koždy w Rzeczypołpolitey vrzędú łwego był pilen *OrzRozm* M; Aulus połtumius [...] kazał káždemu w łwoim wołfku vzde s koniá zerwác *BielKron* 120v; *CzechEp* 339.

W użyciu pl (1): bo yako pyłfe Szwyáty Matheus łtrowego rodzaju uyłła [*Maryja*] łpathryach [!] łkrolow łkfyżáth czternáłczzye łyczác kozdych łztych *PatKaz III* 107v.

W połączeniu z „nie” (7): *BielKron* 381v; Włzákełmy tego zá Oyców náłznych doświádczyli v Orłze/ gdzie máły poczet náłznych/ gdy łye nie káždemu tráwty dołtáło w pław przez Orłżę Rzékę łzyroká iteż głęboką/ kwápiác [!] łye ná Mołkwę zbroynie przebywáli. *OrzQuin* R; *RejPos* 186v; *BielSat* Dv;

á ná koniec y lámá biała głowá pod čás to poznać procz Proroká może/ chociażz nie káżdá/ ielli fynem ielli dziewczką chodzi. *CzechRozm* 135; *BielRozm* 24; *GórnRozm* I2v.

W charakterystycznych połączeniach: każdy z dworzan (3), *z ludu, z ludzi* (3), *z poddanych* (7), *z rycerstwa, z służebnikow (sług)* (3), *z wiernych* (2), *z W. M. (ich miłości)* (10); *każdy(-a) z nas* (21), *z nich* (239), *z onych, z takowych* (2), *z tych* (35); *z których każdy* (14).

Przysłowie: Bo iáko páni pánu nádmierznie/ á pániey też pan/ bo to ináczey nie może być/ ielli obaczy iż pan wichruie/ tho iuż poydą káždj w śwá. RejZwierc 31v.

Połączenia: »każdy ... kto« (2): *CzechEp* 339; *każdy z nich kto wynidzie będzie poimány PowodPr* 8.

»każdy (...) ktory(kolwiek)« (12): *Przeto mię posłuchaycie/ fynaczkowie moi/ Káždy ktory iedno z was/ ná mey drodze łtoi BielKom* B5v; *BibRadz 1.Par* 23/24 (2); *włzákże imieniem śwym káżdego z nich będę krotko miánował/ ktorzy byli w Konftántynopolu áż do wzyęcia Konftántynopolá przez Turki. BielKron* 168v; *GórnDworz* 05; *RejPos* 89v (2); *tedy ci/ które Dyakony zowiemy/ dáią káždemu z ónych/ którzy łá/ ku vzywániu/ chleb/ wino/ y wodę BiałKat* 273v; *ModrzBaz* 84 (2); *Oczko* A4v; *SarnStat* 407.

Wyrażenie: »każdy z osobna, osobno (a. osobnie); káždemu z osobna, osobnie« = singulus Vulg, JanStat; singulus unusquisque; omnibus singulatim, singulatim Vulg; quisque PolAnt; quilibet, singulis separatim JanStat [szyk 68 : 10] (55 : 7; 15 : 1): OpecŻyw 24v; *Włzakoż boiary á lud rycirfki káżdego z ofobna krzcono MiechGlab* 87; *KłosAlg* H; *LibLeg* 11/107v; *aby fnadź yełliby bliźnyetá były/ koźde z ofobná śwę myáło s czegoby piło y fiebye żywiło. GliczKsiąż* D2v; *KrowObr* 124; *RejWiz* 23 (2); *Káźde Kxiążę niechay offiáruie dáry swoie ku poświęcániu ołtarzá/ z ofobná káždy w swoy dzień. Leop Num* 7/11 (3); *UstPraw* Kv; *BibRadz Gen* 40/5 (3); *BielKron* 21 v (8); *GrzegRóżn* N (2); *Mącz* 302d; *SarnUzn* H4v; *LeovPrzep* G2; *RejAp* CC3; *BiałKat* 68v (2); *KuczbKat* 305; *RejZwierc* 97; *BielSpr* 4 (3); *BudBib 4.Esdr* 11/19; *HistHel* D2 (2); *CzechRozm* 67v; *PaprPan* H2 (3); *ModrzBaz* 89v; *ZapKościer* 1580/10v (5); *MWilcHist* B4v (2); *CzechEp* 144 (2); *NiemObr* 58; *GostGosp* 18; *LatHar* 690; *WujNT Luc* 16/5 (2); *SarnStat* 208 (8); *SiebRozmyśl* L; *KlonFlis* G4v. *Cf Szereg.*

Szereg: »(tak) (wobec) wszyscy i (jako) każdy z osobna; (tak) wszystkim i (jako) káždemu z osobna, osobnie« = tam generaliter omnes quam specialiter singuli unusquis JanStat, JanPrzyw; omnis et singulus, singulariter singuli et universaliter universi JanStat [szyk 7 : 3] (7; 2 : 1): y wedle nich poddáné náłzé łtanów wlytykich ták wobec wlytyki/ iáko z ofobná káždégo záchowywáć będziemy SarnStat 13; *MY pánowie Duchowni y Swietcy [...] ofobliwie káždy zofobná/ y łpólnie wlytycy iednym vmyłem/ iedną wolá/ wiadomościá/ [...] oznáymuiemy SarnStat* 219 (10).

β. *Zastępuje rzeczownik nieosobowy (620) : Do nog im miechy przypráwił/ Do koźdego dzieię wládził. BierEz* Gv; *A ięty gárdlá wlpomináć/ Swe cudnieyfe koźde mnimáć BierEz* Mv; *Mądremuć fię śwę podoba/ O innego vřząd niedba: Bo widzi iż rzeczy wlytyki/ Koźda ma śwę niepożytki. BierEz* N4v (13); *na mienili mu datz trzydzieci piędędy/ tzo koźdy wáżył dzieiętyz pospolitych. OpecŻyw* 83v (4); *Też fok tego takiefz zmiefzany iż łtego vcziniłz iakoby plałtr, ktory gdy przilożyłz na wrzedzienicę káźda fie pod tim zbierze y wypłynie FalZioł* I 96c; *Oliwa z ięcźmienną wodá/ to iest po łfelci łyżek káźde⁸⁰ wziáć ciepło wypita/ łtolcze czyni FalZioł* III 22c; *Kokofz kiedy śwogich iaiecz niewylęże/ thedy niemoczy swoie miewa/ przeto káždaby rada nafiedziála. FalZioł* IV 19a

(100); *BielŻyw* 106; Bowiem w ptakach iest ciepłe przyrodzenie ktore może rozłącić to Czo ma rozną naturę, iako żółtek od białku káżdemu fwą farbę daiąc *GlabGad* H7; *MiechGlab* 87; *KłosAlg* F4v (5); *LibLeg* 9/50; *RejPs* 152v (3); *RejRozpr* Iv (2); *RejJóz* K3; *SeklKat* Q3v; *RejKup* cc3v; Potym zwyczaj krzełciyáńłki/ znáyąc rozność vrzędow przez ápoštoły y łámego páná poštánowyonych/ káżdemu włafne imyę przywłáfczył *KromRozm III* 12v (3); *BielKom* E6v; *LubPs* dd4v; Bo pátrż co to iest miłość co o niey mowimy/ Káżdác s chući przypada *RejWiz* 37 (16); *Leop Gen* 1/11 (6); *UstPraw* G2v; *RejFig* Aa (3); A do ognia nie trzebá przydawác drugiego/ Bowiem łam káždy pali s przyrodzenia łwego. *RejZwierz* 6 (5); *WyprKr* 5v (22); Ziemiá niech zrodzi łtworzenie żywe wedle rodzáiu łwego/ bydlá y gáđziny/ tákże zwierzę źiemłkie/ káżde wedle rodzáiu łwego. *BibRadz Gen* 1/24 (8); *OrzRozm* 13; *BielKron* 26 (8); Collocatio, Rządne poštáwienie rzeczy/ káżdą ná łwym mieyłcu. *Mącz* 196d; Niektorzy palá wodki ná ciemne oczy z Kopru Włółkiego/ z Celidoney/ z kofzyłká/ z opichu z ruty/ á wziáwłzy kođdey zárownó/ iżby włzytkiey byłó dwá łoty/ biorá wto tyle dwoie miodu czyłcie odłzymowánego *SienLek* 65v (13); *RejAp* 20 (5); *GórnDworz* N3v (2); *GrzepGeom* D2v (2); *HistRzym* 58; Gdyż iednáć thák widamy/ iż by pokrzywę nabárzyey kropił y źegnał/ tedy iednáć káżda párzy *RejPos* 305 (5); *RejZwierc* 31 (10); Gdzie łie kofzem połóżá/ tám łie rozłóżá ná Roty álbo łuwálki Káżda ná łwą łtronę poyđzie w zagony ná włzyłthki łtrony *BielSpr* 67v (7); *KochMon* 21; *WujJud* 168; *BudBib* 1.Mach 1/54; *HistHel* B3; *Strum* Fv (5); *BudNT przedm* cv (2); *StryjWjaz* B2; *ModrzBaz* 45; *SkarJedn* 36; *Oczko* A3 (2); *KochPs* 211 (3); táć iłż dwánałcie kłáłztorow zbudowál/ á káždy dwánałciá bráćiey óladził. *SkarŻyw* 250 (5); zeznáł iest, ze obiecál, pięćłłfeth grzywienek prulkych, w káżdą liczáć po 20 g. *ZapKóscier* 1587/70v (3); *MWilcHist* C2; *StryjKron* 652; *CzechEp* 180; *NiemObr* 140; GNiewam łię ná té pielczoné źiemiańy/ Co piwu rádźi łzukáią przygány. Nie pij áż ci łię piérwéy bęđcie chćiałó/ Tedyć łię káżdé dobrým bęđcie zdáło. *KochFr* 10 (3); *KochPhaen* 13 (2); *ReszList* 159; Z twoich ráć włzelkie źwierzę pátrza łwéy żywnółci/ A ty káždégo żywłż z twéy łczodroblivołci. *KochPieł* 72 [*idem ArtKanc*] (2); *PudłFr* 22 (3); *ArtKanc* P14v; *GórnRozm* M2v; *GostGosp* 58 (4); Czyykolwiek žal od ciebie oplákány bęđcie/ Káždy ná moim łercu głęboko włięđzie. *GórnTroas* 69; *KochFrag* 52; *WyprPl* C2; *LatHar* 129 (2); Y byłó tám łzełć łtagiew kámiennych [...]/ bioráćych w łię káżda dwie ábo trzy wiádrá. *WujNT Ioann* 2/6 (7); *JanNKarGórn* H; *JanNKarKoch* G2 (2); *SarnStat* 374 (3); *KmitaSpit* C4v; *SkarKaz* 278a; *CzahTr* E; *SkarKazSej* 676b; *KlonFlis* E2 (2).

každy z czego [z rzeczownikom w pl; w tym dodatkowo z zaimkiem (22)] (26): teź weźmi náłienia roioownikowego [...] Cinamonu, białego y teź długiego pieprzu káżdego z tych rzeczy náłienionych rowne częłei po łocie/ albo mniefy *FalZioł* V 83 (3); káżda z tych łekt myeni/ iż nye my/ áni ktora inłłá łektá/ okrom yey/ yełt kofcyółem boźym. *KromRozm III* B6 (2); *BibRadz Ex* 28/20; *BielKron* 39v (2); *KwiatKsiąź* H3v; *OrzQuin* C2; S tych tedy wilkołci/ kođda ma podobiełstwo łwe ku Czwierćiam Rocznym. *SienLek* 41; *GrzepGeom* Hv; *RejZwierc* 107; *CzechRozm* 125; á tym łpółobem/ gdyby iedni po drugich náłtepowáli/ obelźłaby łię powinność łłżenia woyny po włzyłkich częłciách włżego pánłtwá. A káżda z onych częłci miáłaby Woiewodę łwego iednego/ ábo y więcey *ModrzBaz* 120 (2); Przeto obáćmy: z chorób káżda/ bęđcie álbo zwierzchnia/ álbo wnełtrzna *Oczko* 12; *CzechEp* 356; *ActReg* 167; *SarnStat* *4 (6); Bo do mowienia o tych włzyłkich rzeczách: łłłaby czáłu y pápiery

potrzebá/ y káżdá z tych náuk y zábaw Szłáhcicá porządneho/ ośobneyby xięgi potrzebowałá.
KlonFlis A2v.

Każdy z czego [z zaimkiem w pl] (190): Pierwsze śmętki ktorem miałá: Koždy mi z nich łatwieyŝy był *BierEz* G4v; albo tak vcziń/ firop lepŝzey moczy na ty rzeczy/ wezmi łoku wroblego profa/ wodki włoŝkniego kopru/ piothruŝczáney, každy ŝnich mniey niŝli połkwarthy *FalZioł* I 57a; Wezmi małli piłuł fethidarum/ Małli piłuł agregatiuarum/ každych ŝnich rowno po połowiczi dragmy *FalZioł* I 103b; Wezmi Mirri czarney Heleny/ každygo z nich poł dragmy *FalZioł* V 40v (131); *KłosAlg* A2v (2); *RejPs* 152v; *BielKom nlb* 6; Ktory ŝam liczy wielkość gwiazd á káżdą z nich właściwie/ Vmie włałnym przezwiłkiem ŝwym wymiánowác prawdziwie *LubPs* ff2v (2); *RejWiz* 10v (3); *Leop Ex* 30/34 (2); *UstPraw* Iv; *WyprKr* 15 (3); *BibRadz Eccli* 17/14; *BielKron* 26 (3); *KwiatKsiąŝ* K; *RejAp* 48v; żeby y ia theŝ ná iednę s thych gier zezwolić mogł/ bo záprawdę káżdá s tych ma w łobie dofyć krothochwile. *GórnDworz* C6v (2); Włzytek tedy plác ten/ vczyni ŝto Wężyŝk/ álbo ŝto kwádratowych ŝznurów: to ieŝt/ ŝto ŝztuk tákowych/ z których káżdá Miernicki ŝznur ma ná dłuŝą y ná ŝzerzą. *GrzepGeom* K (5); *KuczbKat* 145; Ná drugim mieyŝcu naymie Burmiŝtrzewi/ ná drugim Woytowi/ Burmiŝtrz żydowi/ żyd piłárzom poruczy/ á káždá s tych chce zyŝkác. *RejZwierc* 39v (3); *CzechRozm* 19; *ModrzBaz* 57v; *SkarJedn* 261; *Oczko* 25r; *CzechEp* 230; *NiemObr* 139 (2); *KochPhaen* 10 (2); *ReszPrz* 70; Baczenie z ŝmyŝtem wŝtawa/ Ięzyk/ godnych ŝłow nie dawa/ Wždy z tych káżde chwali ciebie *GrabowSet* F4; *OrzJan* 79; *LatHar* 129 (2); *WujNT* 76 (8); *JanNKar* C3 (2); *KlonFlis* H.

každy z czego [z liczebnikiem i dodatkowo z zaimkiem] (2): Trzećie/ ŝercá ludzkiego/ złączenie/ ieŝt z wiárą/ To/ ácz pierwŝzego niŝŝze trzećią kłáde miárą/ Iedná y wŝzech ták dźiwne/ że ŝmiem przyznác iemu/ Iŝ ŝwoią ŝpráwą rowne/ z tych pierwŝzych káždemu. *GrabowSet* K; A przetoŝ ábo pokaranie/ ábo zgánienie przelęptwá przykazánia Bożego každygo z tych dźieŝiáci/ w piłmie S. naydźieŝ. *LatHar* 119.

W uŝyciach pl (17): wezmi piłuły de reubarbaro/ piłuł de lapide lazuli: kazdych po poł dragmy/ zmiełzay *FalZioł* I 3d; wezmi łoku chmielowego/ mleczowego/ [...] kwiathkow fijolkowych/ boragowych/ rozinkow každych rowno po garłci *FalZioł* I 72c (12); *RejWiz* 24; *Leop Iob* 30/5; *BielKron* 456v; *RejPos* 279; Lecz go y teraz Lácińŝkie księgi niemáią/ á wkáždych Greckich ieŝt. *BudNT przedm* c3v.

W połączeniu z „nie” (5): Włzelka żywa rzecz muŝi mieć nie iakie ŝmyŝły, ácz nie káżdá włzitkie *GlabGad* L2; Bo ácz káżde tákie twierdzenie z ŝumnieniem bywa [...]: á wŝákŝe niekáżde ku iednemu końcowi náznáczone ieŝt. *ModrzBaz* 86v (2); *Oczko* 25v; gdyŝ y łáme y Pychy ták S. Grzegorz [...] iáko y S. Bernárd [...] czerzy ŝpoŝoby kłádzie: y ktemu nie káždy z tych záwždy ŝmiertelny ieŝt. *LatHar* 129.

W przeciwstawieniu: »ŝaden ... káždy« (2): *LubPs* 12; y błogoŝłáwieńŝtwá ŝadnego z wálznych rad y ŝeymow nie máłŝ. Bo ná ŝadnym ŝię nic nie nápráwi/ á ŝnac ŝię po káždym co ŝkází w poŝłufzeńŝtwie *SkarKazSej* 660a.

W charakterystycznych połączeniach: *każda z chorób*, *z części*, *z niemocy* (2), *z rzeczy*, *z sekt*; *každy (-a) z nich* (166), *z tych* (12); *z których każdy* (7).

Przysłowie: bedziecieli teŝ iako owe kola co kazde na ŝwoi mlin wodę ciagnie *Paprup* L2v.

Połączenie: »każdy (...) który« [szyk 4 : 1] (5): Boćianá Krolem zoftáwił/ Ktory žáby táko karze/ Ktorá vřrzy koždá pořrze. *BierEz* I3; *BudBib Lev* 7/9; Miedzy rybámi káždá iedzcie która łuskę ma *BielKron* 36v; *GrabPospR* L3v; *KlonFlis* G3.

Wyrażenie: »każdy z osobna, osobno« = *singulus Vulg, PolAnt, Modrz; per singulos, unusquisque Vulg; per partes PolAnt* [szyk 48 : 9] (45 : 12): *OpecŻyw* 88v; Gdyby ludziem roskolźnym á znamienithym: daway thę kthora ieft iako balsam/ á Potym inźzym pořpolitym ty drugie (ale ie mařz káždá ofobno íchować) *FalZioł* V 114 (3); *GlabGad* I6v; *Diar* 41 (2); *RejWiz* 80; *Leop Iob* 30/5; *BibRadz Hebr* 9/5; *BielKron* 34 (3); *KwiatKsiąż* H3v; *SienLek* 56v (4); Zárt tedy/ ábo kuńřztowna pořługá dwoiáka iefth/ (áč z ofobná káždá ná wiele iefzczę części rozdzielić by mógł) *GórnDworz* S4; *RejPos* 279; *BialKat* 206 (2); *KuczbKat* 145; *BielSpr* 6 (2); *WujJud* A7 (2); *RejPosWstaw* [110³] (2); *BudBib Ios* 21/42; *CzechRozm* 12 (5); *ModrzBaz* 17v; *Oczko* 31v; *CzechEp* 280 (3); *KochPhaen* 15; *ReszPrz* 75; *LatHar* 130; *WujNT* 478 (5); Tu fie piáło *generaliter de Exemptione*. Ale potym z ofobná o káždý. *SarnStat* 55 (5); Gdy tedy teraz w krześciánřtwá wielkiew części/ á tym więcey w Polřzce/ náyduie fie nowych fekt wielką rozliczność/ ktore łobie káždá zořobná dziedźictwo winnice Páńńkiew [...] przywłázcziá *PowodPr* 30. Cf »wszystko i każde z osobna«.

Szeregi: »wszystko (wobec) i każde z osobna, osobno« = *omnia et singula JanStat; ac illa ac quodlibet JanPrzyw* (4 : 1): ieft pytanie iako wiele to wřzytko y koźde ofobno w pieniądzoeh [!] vcźyni. *KłosAlg* H2; MOcną wiárą wierzę y wyznawam wřzytko wobec y káždę zořobná/ cokolwiek fie w Kredźie [...] zámyka *WujJud* 25 (2); *SarnStat* 163 (2).

»báďz każdy, báďz wobec wszystkie« (1): GDyź się wiele rzeczy w Chrześcijánńńkiew náuce ludziem podawa/ o kthorych trzebá miec pewną y mocną Wiárę/ báďz o káždew zwłázcziá/ báďz w obec o wřzyřtkich/ tedy to napierwey [...] wřzyřley wierzyć máiá *KuczbKat* 9.

b. Z innymi zaimkami (370) :

a. Zastępuje rzeczownik osobowy (354) : *MetrKor* 38/287 (2); wřzytcy fie rozeřzli/ iedni na zámek ku panu/ a drudzy każdy k řweé potrzebie. *ForCnR* B2v; *PatKaz III* 144v; *RejPs* 136 (2); A iakie potym řkazanie Vyřlo na káždego nánie. *RejKup* b4v (4); *Diar* 96; *GliczKsiąż* B2; *LubPs* R2; *RejWiz* 2 (6); *UstPraw* F2v; Tákźeby nam káždemu targ przyřtało czynić/ Obaczyc ná co kupia ma nápotym wynidź. *RejFig* Aa7; Bo ten káždý napiękniew/ w řwym rzemięřle řtoi/ Gdy to vmie rozeřnác/ co cnocie przyřtoi. *RejZwierz* 143v (2); *OrzRozm* M4v; *BielKron* 9v (5); *GrzegRóżn* G; *OrzQuin* X2; yáko thá beřtya onym głofem řmokowym woła ná káždego řwego *RejAp* 111 (13); Tákźec iefzczę tá iřkrá nie zgállá/ A bárzo fie w káždego w nas wpállá. *RejPos* Bv; O powołániu káždego wyerne⁸⁰ do miłofierdzia Páńńkiego. A iáko Jie Pan thák iemu káždemu ználeć dopuřcić raczy *RejPos* 273v *marg* (103); *RejZwierz* 23 (12); *BielSpr* b2v (2); *RejPosWstaw* [110²]v; *MycPrz* I B2v; iefliby kto řmiał to o łobie mowić/ řeby niechodźił w ćiemności: ábo/ řeby grzechu niemiał: řámego řiebie tákowy káždý zwodźi *CzechRozm* 210v (4); *SkarŻyw* A2; á chłopi fiedzą około ognia/ przed kthorych niewiářty przyniořá plácki niepieczone/ á oni viáwřzy káždý po plácku rzuca ieden drugiemu w ręce przez płomień *StrykKron* 161; *CzechEp* 31 (2); *NiemObr* 153; *WerKaz* 295 (2); *ArtKanc* N3v (2); *PapřUp* E2; *ActReg* 79; *KochPij* Cv; *GrabowSet* A4v; *WujNT Matth* 20/10 (5); Czemu gđźieby ktory bęďac przez

Stároftę nápomniony/ dofyć nie vczynił/ tákiego káždého będzie nam Stároftá deferowác powinien. *SarnStat* 491 (13); *GrabPospR* K2v; *CiekPotr* 25 (2); *PudłDydo* A4v.

každy z czego [z rzeczownikiem coll. i dodatkowo z zaimkiem] (1): ty y ci wzyfcy ktorzy przy tobie ía/ y każdy iny ze wżego ludu Izráelkiego w iednákiey íeštefcie cżci y powadze v mnie *BielKron* 41.

každy z kogo [z zaimkiem w pl] (10): *MetrKor* 26/62; *OpecŻyw* 175v; Ieflyzebyfczye thaką rzecz traphyla yszby myal íznych kthori zdradzaczy náll [...] amyal by przed namy vczyekaczy do váżego panysthva dlia schovanya, abífchie káždého thakiego sznych w váżem panyfthvye nyezachovaly. *LibLeg* 7/41v; *ZapWar* 1548 nr 2668; *RejKup* z7; *KromRozm I* E2; *RejZwierz* 113; ále był Królowi Polfkiému także w Polfzce poddánym íako y káždy z nas iny. *OrzQuin* S; *RejPos* 322v; *SarnStat* 1170.

W użyciach pl (2): ktory nigdy się tak srogo nie obchodził, aby miał rozkazać kiedy to stanowi temu i innym káždym powiedzieć co onegda posłom rycerstwa koronnego od KJM powiedziano. *Diar* 61; *SarnStat* 107.

W połączeniu z „nie” (3): Chociaby też kto iny y poftáwami y dziwnemi ípráwami okázował íe być nálládownikiem íego/ [...] íz nie káždy táki wnidzye do kroleftwá íego niebieckiego. *RejPos* 187v (2); Nie káždé tákie vyżrzyfz/ chocia między pány. *WyprPl* C2.

W przeciwstawieniu: »taki káždy... nikt ínszy« (1): A íako táki káždy/ á nikt ínszy/ ma íobie pozyfkác zá to dziwne á wieczne błogofłáwieńfthwá od niego. *RejPos* 291 marg.

W charakterystycznych połączeniach: *každy in(sz)y* (8), *sam*, *swoj* (4), *taki* (213), *takowy* (23), *tamten*, *ten* (53); *každy z nas* (2), *z nich* (6), *z was*; *ktory káždy* (4).

Połączenia: »káždy (...) co« [szyk 5 : 1] (6): á gdy íe vznác niechćieli záráził ímierćią miedzy niemi kážde to co íe komu napierwey vrodziło. *RejPs* 155v; *LubPs* B2v (2); Gdyż y tu fłyfzyfz co powiedác raczy/ íz ma litość nád thákim káždym/ co íe to z dáleká cífnie do niego *RejPos* 183v (2); *CzechEp* 413.

»káždy (...) kto(kolwiek)« [szyk 37 : 9] (46): Bo íełzće ten káždy íełt wždy dobrej nadzieie Kto nad ínfze vbiorę cżnotą íe odżieie *RejJóz* G2; *RejKup* o4v; ták/ íz ktokolwiek íemu pośfuzen nie íełt/ tákowy káždy wtórego/ to íełt/ Nowého Zakónu/ práwem ímierci/ ták cíełefnéy íako y dufnéy/ íełt winién. *OrzQuin* L3; *RejAp* 184v (3); *GórnDworz* Bv (12); *RejPos* 34 (15); Kogoć karze toć ía dobre znáki/ Iuż íełt w íáfcie íego káždy táki *BielSat* H2; *RejZwierz* 23 (2); *CzechRozm* 173v (3); Wízákże ono kto íe mści ták Wíęc mowią záwždy/ Pośpolicie dwá kroć bit táki bywa káždy. *PaprPan* [Gg]4v; *CzechEp* 82 (2); *NiemObr* 60; *ArtKanc* N3 (2); czemu íię dobrze przypátrzył tén káždy/ kto w okręcie po Morżu íeżdżił *GórnRozm* Kv.

»káždy (...) ktory(ż)(kolwiek)« [szyk 47 : 2] (49): A ty káždy ktory duffáíz íemu przełóž náń brzemię ciéłfkołci íwoich *RejPs* 82 (2); *GliczKsiqz* E7v (6); A ten ktory Páná ífuka ma pełno dobr káždy. *LubPs* 12 (4); od ktorego Piotrá/ ktoryżkolwiek Metropolitá/ álbo Arcybfkup mocy íwey Vrzędnie niebierze: tákowy káždy Odfzczepieńcem będąc íydzí Krolmi *OrzRozm* C; *BielKron* 37 (2); *RejAp* 20; *GórnDworz* Cv (3); *RejPos* 44 (14); *HistLan* F2v; *RejZwierz* 166 (2); *BielSpr* 2v; A przetož też po káždym tákim ktorego ták vmiłował [...] tego chce *CzechRozm* 173v (3); *CzechEp* 59; *ArtKanc* L9v; *LatHar* 664; A ktemu ten káždy/ z któрым íe frymárk ítánie/ ná píerwíže íady

ziemskie po Séymie/ lift ten fwoy frymárkowy tám publikowác/ y od fądu ziemskiego woźnego *ad intromittendum* ma wzić. *SarnStat* 91 (6).

Wyrażenia: »jeden (drugi) każdy« = *unusquisque Vulg, Mącz, JanStat; singulus Vulg* [szyk 29 : 2] (31); *MetrKor* 26/62; Ítalo fie wywołanije od cefarza Augušta/ aby popifano wlfytki ludzie/ aby iedenkaždy poffedl do miafta fwe⁸⁰ *OpecŻyw* 14v (3); *ZapWar* 1548 nr 2668; *KromRozm I E2; Leop Lev* 25/10 (12); *Unusquisque*, Ieden káždy yáko y czechowie mowia/ wlfelki/ káždy z ofobná. *Mącz* 504a; áby było iednemu káždemu wolno/ fpor thrzymác/ y przeciwko mnie mowic/ w tym wlfytkim/ w czym mu fie ináčzey/ niż mnie/ będzie widziało *GórnDworz V3* (2); *HistRzym* 94 (2); *RejPosWstaw* [21³] (2); *StryjKron A6; SarnStat* *4 (4); Czemuż tedy káždy ieden drugi/ tak wzgardza brátá fwego? *PowodPr* 71.

»každy z osobna« = *quilibet JanStat* (9); *HistAl F6v; Diar* 39; *BielKron* 250; Gdyż áni wzwiemy/ áni fie obaczmy/ gdy nam też będzie káždemu z ofobná tak rzeczono *RejPos* 190v (2); *PapPan* 12; *SarnStat* 899. Cf *Szereg*.

Szereg: »každy z osobna, (i) wszyscy (razem)« [szyk 1 : 1] (2): Bo iefzcze iáko fie świat poczał żaden człowiek tak fortunny niebył widzian/ áni fie s tak fzcześliwym rozumem/ y dowćipnym ćwiczeniem vrodził [!]/ ktoryby káždemu iednemu zofoobná wlfyftkim rázem fie vpodobał *StryjKron A6; SarnStat* 1038.

β. *Zastępuje rzeczownik nieosobowy (16)* : *FalZioł* I 115b; W ktorym iż jest przedniejszy domowy [pokój], potrzebuje pirwego opatrzenia, boby daremn(i)e inny każdy postronny obmyśliwan był, gdyby ten wewnątrzny [...] upokojon nie był. *Diar* 84; *GroicPorz* i3v; *UstPraw* G4; Máły koń oftre kości miedzy vfzami máiac/ káždy taki rący bywa y rychły *SienLek* 186v; A wlfákoż y tho/ y káзде ine/ gdy bywa komu czyniono s krzywá á z záfępioná twarzą/ iuż nie może nigdy tak wdzięczne być iáko owo ktore z vprzeyej ochoty á s fzczyrey miłości iednego przeciw drugiemu bywa czyniono. *RejZwierc* 96v (2); Tedy fie toż w ięzyku Greckim y Láćinſkim y Zydowſkim y w káždym inſzym náyduie *CzechRozm* 127v; *GórnRozm N3; SarnStat* 39.

každy z czego [z zaimkiem w pl] (1): bo inákſza *solennitas*, kiedy o gwałt białychgłów, inákſza kiedy o zábićie powołuia [..]. O tym trzeba pátrzyć w fwych tytułách o iednym káždym z tych zofoobná. *SarnStat* 709.

W charakterystycznych połączeniach: każdy in(n)y (inszy) (11), taki, ten; ktory każdy.

Połączenie: »každy (...) ktory« (2): Gdyż inſzey żadney [drogi] y fám vfty swoiemi nam opowiedzyeć nie raczył [...]. A iż káżda iná błędna á omylna ieft kthora nie poydzye s fwiętey woley iego. *RejPos* 240v (2).

Wyrażenia: »jeden każdy« (2): Było też tu kamiennych fładwif ffeftz poftawionych wedle oczyfłczeniá zydowſkiego/ bierzące iednakáżdá miarki dwie abo trzy. *OpecŻyw* 41; *SarnStat* 709.

»každy z osobna« (3): Aczkolwiek ony trzi rzeczy o ktorycheśmy málo co wylſzley powiedzieli/ nawiecey od rodzicow máia być poządáne/ w ktorey záprawdę káżdey z ofobná (nieieftem wzbraniaiaący) yż oni wiele mogą. *KwiatKsiąż* A3v (2); *SarnStat* 709.

** Bez wystarczającego kontekstu (6) : *Omnis* – Wlfelki, kazdi. *Calep* 729b; *Quisque* – Kazdi. *Calep* [890]b; *Unusquilibet* – Kazdi. *Calep* 1137b (6).

2. Zaimek przymiotny, przeczący; żaden (172) :

A. W funkcji właściwej [w tym przy częściach mowy z wtórną funkcją rzeczownikową: przy imiesłowie (6), przy przymiotniku (4); dodatkowo z zaimkiem (8)] (111) : *OpecŻyw* 8v; bo jako w nyebye cryftus myal oczcza nyelzmyertelnego/ tak y nazyemy myal matką kozdego narufchenya nyemayącą *PatKaz I* 10v; *PatKaz III* 100v; *FalZioł* IV 2b; *BielŻyw* 119; *LibLeg* 10/150; Bo iłciem fie ząwždy ftrzegł/ ábych niemiał żadnego fpolku złudzi podfłępliwemi [...] y owlfemem fie ftrzegł káždych zborow złóciwych ktorzy vpornie bez káždego zakonu náfwiećie fie obchodzą. *RejPs* 37v (2); *RejJóz* C (2); I Czo potym fnyym vdziałł Iako fię nadnjm fmiłował Zmiłofiergzia [!] Boftwa fwego Bez kozdęy załfugy yego *RejKup* f4v; *KromRozm III* N2v; *Diar* 23 (2); *BielKom* F5; *GliczKsiąz* P8v; Rácźże przepráwić tve fcyefłki mnie bez káždęy trwogi *LubPs* D4 (7); *RejWiz* 34v (2); *Leop Ier* 44/26 (2); Abowie^m káżdá rzecz niewywołána/ niema być poczytano zá práwo. *UstPraw* A (2); *RejZwierc* 40v; *OrzRozm* Sv; wywodząc to tym iż fyn káždy nie powinien zá oycowfki wyfłępek ćirpieć albo mácierzyńfki. *BielKron* 9v (4); *LeovPrzep* Fv; *RejAp* AA5v (5); ázałz tám nie naydziefz káždęgo błogofławieńftwá y przekłęcia fwego? *RejPos* 65v; Także káždy fmutek/ káždy vpadek/ żadny nigdy nie będzie nikomu ftráfzen/ kto pozna Bogá Oycá fwego/ obietnice fwięte iego/ ftraż y opiekę iego. *RejPos* 140 (23); bo iż Pan Bóg w nas czyfłtość/ y ochędożność dułzną y ćielefną miłuię: w żadnym plugáftwie káždęgo grzechu niechćiał by nas mieć. *BiałKat* 61; *BielSat* M4v; *RejZwierc* 133 (6); *BielSpr* 2v (4); *BudBib Lev* 21/18 (2); *BudNT Ioann* 3/15 (3); *ModrzBaz* [41]; *KochPs* 81; Káždę prorocftwo piłáne/ nie bywá włáfnego wykłádu *CzechEp* 111 [przekład tego samego tekstu *WujNT 2.Petr* 1/20] (2); *CzechEpPORz* **3v; chodźił po targu/ káždęgo też fzynkownego domu nie minął/ piwá pytaiąc dobrego. *WerGość* 223; *BielSjern* 35; *GórnRozm* D4v; *GostGosp* 106; bo iż nie iefł nietylko v nas ále w káżdym narodźie nikt ták fprofný áni ná rozum fwoy niedbáły/ coby [...] kśiąg á piłmá miedzy fprzętem á ochędoftwem domowym mieć rádniey niż czego infzego nie wolał *GostGospSieb* +2; *WujNT* 4 (5); które [korce] równo bez káždęgo wierzchu [*sine ulla fastigatione JanStat* 1056] mierzyć máią/ to iefł pod ftrych *SarnStat* 282 (3); *PowodPr* 6.

W użyciach pl (2): *RejPos* 128v; Nie ma náturá dawności/ Ná fwe káždę przypádości. *RejZwierc* 236v.

Połączenie: »káždy ktory(kolwiek)« (4): piłmo fwięte káždę/ kthorekolwiek iefł przez Duchá fwiętego fpráwione/ nie dla Pána iefł nápiłáne *RejPos* 70; *BudBib Lev* 21/18 (3).

Wyrażenia: »káždęj nocy« (1): y ofádzono ftrzelbą ze wfzech ftron máiąc o thym fpráwę/ iż káždęj nocy niebędą mieć pokoiá przed nim. *BielKron* 250.

»káżdá rzecz« (3): Takież mięłá wieprzowego nie iedzą [*Turcy*] y káždęj rzeczy zdechłey iáko y Żydowie. *BielKron* 259v; *RejZwierc* 81; *GostGosp* 136.

»w káždęj sprawie« (1): fłowo Bogá Chryftufá odmiany nigdy nie miáło w káždęj fpráwie iego *BiałKat* 323v.

B. W funkcji rzeczownikowej; zastępuje rzeczownik osobowy (45) : *RejŁas* w. 15; *RejPs* 44v; *KromRozm III* G7v; Ale iż fławá s cnotą nie dopułzcza nigdy/ Káždemu bez przyczyny ftrárác fie o krzywdy. *RejWiz* 9v; Chociay fwego przykłáda ále przedfię łupi/ Káždyby nie rad ftrácił nigdy na fwey kupi. *RejWiz* 69 (4); Dał nam Pan Bog tego Iopá ná przykład/ áby káždy nie rofpaczał w

rzeczach przeciwnych *BielKron* 27v (3); *RejAp* 193v; A nie iest to iuz rzecz táyna káždemu/ iáko tych omyláczow zázwdy wiele było *RejPos* 187v (4); *RejZwierc* 270v; *ReszPrz* 93; *ArtKanc* P3; Y nie będzie vczyl káždy [*unusquisque*] bliźniego śwego/ y káždy [*unusquisque*] brátá śwego/ mowiac: *Poznay Páná. WujNT Hebr* 8/11 (4).

Połączenia: »každy co« (1): iž káždy co płynie od Kánaryiŕkich wyŕpow do album caput/ nie może chybiác brzegow Afryki lewą łtroną. *BielKron* 449v.

»každy (...) kto(kolwiek)« (5): á teź obrońcá był iego y káždy wtem może nie niewętpić kto kolwiek wiernie będzie dufał iemu. *RejPs* 169v; *GórnDworz* N5; *RejPos* 353; Tá iest wola (tego ktory mie poŕłał) Oycá/ áby káždy kto widzi lyná/ nie zginął *RejPosWiecz*³ 98; *BudBib Prov* 6/29.

»každy ktory« (16): *LubPs* aa5 marg; Nie vydzie karánia káždy/ ktory bierze nádáremno Imię Boże. *GroicPorz* pp4; *Leop Rom* 9/33 (5); *RejPosWiecz*³ 98; *BialKat* 21 v; *WujJud* 264v; *WujJudConf* 69; *BialKaz ktv* (3); *WujNT Ioann* 3/15 (2).

C. *W funkcji przejściowej między przymiotną a rzeczowną; zastępuje rzeczownik osobowy (16) :*

a. *Z elipsą rzeczownika określanego (11) :* *MurzNT* 96; nyekázi tho przełozeńtwa drugich biskupow. Prawdá iž zcyefnyna go nyeco/ iž nye wolno káždemu czynić co chce *KromRozm III* O7; *BielKom* C7; *KrowObr* 230v; áby inni Apoštołowie káždy fię z swoią nie dzielił. *SkarJedn* 111; iž iedná Niewiáftá pułtora ftá dzieći w Niemieckey zięmi iednym porodzenim miálá/ ále niedoŕzonych [!] y martwych/ á káždy nie było więtfze iedno iáko pálec máły v ręki męŕkiej. *StryjKron* 345; *SarnStat* 267.

každy z kogo [z zaimkiem w pl] (4): *Leop Lue* 14/33; ázaž kazdy zwas w Sábbát nie odwięzuie wołu śwego ábo oflice śwey od żłobu á nie wiedzie nápwáwác? *BibRadz Luc* 13/15; *RejPos* 343v; *WujNT Luc* 14/33.

Połączenia: »každy ... kto« (1): Tákze tedy káždy z was kto fię nie wyrzecz wíŕyftkich máiętnoŕci fwoich/ nie może być moim vczniem. *WujNT Luc* 14/33.

»koždy ... ktory« (1): Tákci owŕŕeki koždy zwas/ ktory fie nie wyrzeka wŕŕyftkich rzeczy ktore ma/ nie może moim być zwolennikiem. *Leop Luc* 14/33.

b. *Z innymi zaimkami (5) :* á tháki káždy [...] ŕmierci áni żadnego łtráchu iuz nie ogláda ná wieki *RejPos* 86.

každy z kogo [z zaimkiem w pl] (1): gdyź wodam Cieplicznym / zá fundáment kładziemy / áby w nie bárzo fláby nie wchodził/ áni żaden táki/ kthóryby miał wnětrznocí/ to iest/ kthórą z łtych częŕci przednieyŕzych bárzo powátloná: z kthórych to káždy táki/ przez fębry Więć nieieft *Oczko* 14.

Połączenia: »co ... káždy« (1): Ten co weń vwierzy káždy/ iuz nie może zginác zázwdy *ArtKanc* H18.

»každy ktory« (2): *Leop 1.Ioann* 3/10; Bo nie chce być Abelem káždy ten/ ktorego złoŕc Káinowŕka nie ćwiczy. *CzechEp* 41.

*** *Bez wystarczającego kontekstu (1) :* Bo co by tu niektorzy miałto i/ położyli y/ tedy więdzmy że/ y/ inŕzy má dźwięk niŕz i/ iako to káždy ŕłyŕzy/ gdy mowi ty ŕłowa/ tedy/ więdzmy/ inŕzy/ ŕłyŕzy/ káždy/ gdy rć. *MurzOrt* B2.

Synonimy: 1. *wszelki, wszyscy;* 2. *nikt, nic, żaden.*

Cf KALIŻDY, KAŻDODZIENNY, **KAŻKI**, [**KOLIŻDY**], KOLŻDNY, **KOLŻDY**

HG